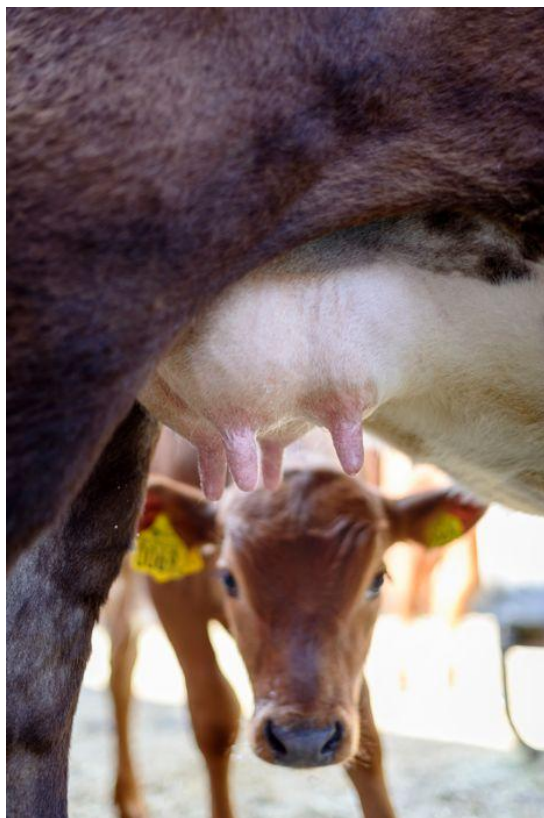

Vägledning för kontroll av semin- och embryoverksamhet

Fastställd den 24 februari 2026

Versionshistorik

Version	Datum	Beskrivning	Signatur	Ändring gjord av
0.1	2026-02-24	Upprättad, AC-beslut.	KOLSS	

Innehåll

1 Inledning	6
1.1 Syfte med denna kontrollvägledning	6
1.2 Beskrivning av kontrollområde	7
1.3 Syfte med kontrollen	7
2 Kontaktfunktioner/ kontaktpersoner	7
2.1 Kontaktfunktioner/kontaktpersoner vid Jordbruksverket	7
3 Definitioner	8
3.1 Offentlig kontroll	8
3.2 Operativ kontroll	8
3.3 Kontrollvägledning	8
3.4 Kontrollobjekt	9
3.5 Kontrollpunkter	9
4 Tillämplig lagstiftning	10
4.1 Kort beskrivning av regelverket	10
5 Ansvarsfördelning inom kontrollområdet	11
5.1 Beskrivning av Jordbruksverkets ansvar	11
5.2 Övergripande beskrivning av övriga myndigheters ansvar	12
6 Kontrollobjekten	12
6.1 Kort beskrivning av kontrollobjekten och deras verksamhet	12
7 Riskanalys	13
7.1 Den operativa kontrollen ska grundas på riskanalys	13
8 Hur förbereds den operativa kontrollen?	14
8.1 Genomgång av resultatet av riskanalysen	14
8.2 Framtagande av checklista/kontrollprotokoll med kontrollpunkter	14
8.3 Möjligheter till samordnad operativ kontroll inom myndigheten/organet	14
8.4 Centrala register tillgängliga för den operativa kontrollen	15
9 Genomförande av den operativa kontrollen	16
9.1 Föranmälan	16
9.2 Provtagning och analys	17
9.3 Dokumentationskrav	17
10 Hantering av avvikelser som konstateras vid den operativa kontrollen	18
10.1 Kontrollmyndighetens ansvar att följa upp avvikelser	18
10.2 Vilka avvikelser som bör innebära ett förnyat besök (toleransnivå etc.)	18
10.3 Förelägganden	18
10.4 Sanktionsavgifter	19
10.5 Överprövning av beslut	19

10.6 Åtalsanmälan.....	19
11 Grundvillkor	19
11.1 Rapport om grundvillkor	19
12 Jordbruksverkets behov av uppföljning.....	19
12.1 Generell beskrivning av behovet.....	19
12.2 Lämplig form för återrapportering.....	20
13 Avsnitt om kontrollpunkter	20
13.1 Kontrollpunkterna	20
Tillstånd och registrering	20
Ansvar, kompetens och journalföring	23
Smittskydd och läkemedelsanvändning	33
Villkor för djur och avelsmaterial som används inom seminverksamhet	35
Villkor för embryodonatorer och avelsmaterial som används inom embryoverksamhet.....	41
Samling och bearbetning, lagring och distribution av avelsmaterial	45
Seminering och inläggning av embryon	48
14 Ytterligare information	52
14.1 Nyhetsbrev	52
14.2 Frågor och svar	52
14.3 Samverkan inom kontrollområdet	52
14.4 Diskussionsforum för de som utför den operativa kontrollen	53
14.5 Faktabas.....	53

1 Inledning

Semin- och embryoverksamhet bedrivs i Sverige framför allt på djurslagen nötkreatur, häst, gris, får, get, hund och katt. Det förekommer dock även på andra mer ovanliga djurslag, exempelvis i djurpark. Alla som bedriver semin- eller embryoverksamhet oavsett djurslag ska ha tillstånd från Jordbruksverket för sin verksamhet, med undantag för om verksamheten bedrivs inom ramen för ett tillstånd för försöksdjursverksamhet i enlighet med 7 kap. 2 § djurskyddslagen (2018:1192).

Vid avel med djur är det viktigt att verksamheten bedrivs på ett sådant sätt att spridning av överförbara djursjukdomar förhindras, djurskydd säkerställs och risken för utveckling av antibiotikaresistens minimeras. Sperma och embryon som inte samlas, produceras eller hanteras korrekt kan innebära en stor smittorisk för många djur och därmed orsaka djurlidande och stora ekonomiska och miljömässiga konsekvenser. För att förhindra sjukdomsspridning och för att minska risken för utveckling av antibiotikaresistens behövs därför särskilda hygienregler om samling, produktion, bearbetning, distribution och lagring av avelsmaterial. Det är också viktigt att regelverket följs för att främja animalieproduktionen, möjliggöra ett säkert avelsarbete samt säkerställa ett gott djurskydd för de inblandade djuren.

Syftet med den offentliga kontrollen av semin- och embryoverksamhet är att bland annat att säkerställa att gällande lagstiftning följs, så som att verksamheten har tillstånd, att det finns en veterinär knuten som fortlöpande övervakar verksamheten och att de håller god hygien och förebygger smittspridning.

Vägledningen för kontroll av semin- och embryoverksamhet (vägledningen) rör länsstyrelsens offentliga kontroller med anknytning till semin- och embryoverksamhet. Vägledningen omfattar all nationell semin- och embryoverksamhet, förutom om den sker inom försöksdjursverksamhet. Till vägledningen finns också en detaljerad checklista med kontrollpunkter för att underlätta arbetet vid kontroll.

Vägledningen är beslutad av Jordbruksverket. Vägledningen är inte rättsligt bindande utan innehåller råd och stöd som kan vara till hjälp vid tillämpning av lagstiftningen, samt råd och stöd om hur kontroll enligt gällande lagstiftning kan bedrivas. En viktig grund för tillämpningen av lagstiftningen är den praxis som skapas genom domstolarnas domar.

1.1 Syfte med denna kontrollvägledning

Jordbruksverket vill med denna kontrollvägledning ge råd och stöd åt dem som planerar och utför den operativa kontrollen av semin- och embryoverksamhet. Vägledningen vänder sig främst till personal vid länsstyrelsen.

Målsättningen är att på en samlad plats tillhandahålla information om kontrollområdet, exempelvis gällande lagstiftning, kontaktpersoner, ansvarsfördelning och genomförandet av den operativa kontrollen.

1.2 Beskrivning av kontrollområde

Vägledningen omfattar kontroll av nationell semin- och embryoverksamhet, det vill säga verksamheter som bedriver semin- eller embryoverksamhet inom Sverige (med undantag för om verksamheten bedrivs inom ramen för ett tillstånd för försöksdjursverksamhet i enlighet med 7 kap. 2 § djurskyddslagen (2018:1192)).

Verksamheter som skickar avelsmaterial utomlands behöver dessutom ha ett godkännande som anläggning för handel med avelsmaterial inom EU (vara en så kallad "EU-station"). De delar av verksamheten som omfattas av detta godkännande kontrolleras av Jordbruksverkets djurkontrollenhet och ingår inte i denna vägledning. Verksamheter som är "EU-stationer" har dock också tillstånd för nationell semin- eller embryoverksamhet, och dessa delar kontrolleras av länsstyrelsen.

1.3 Syfte med kontrollen

Syftet med kontrollen är att säkerställa att de som bedriver semin- och embryoverksamhet följer gällande lagstiftning. Detta handlar bland annat om att kontrollera att verksamheten har de tillstånd som behövs, att en veterinär övervakar verksamheten och att personer som utför exempelvis seminering eller inläggning av embryon har den kompetens som krävs. Detta är bland annat viktigt för att undvika spridning av överförbara djursjukdomar som till exempel infektiös anemi hos häst och bovin virus diarré hos nötkreatur och för att minska risken för utveckling av antibiotikaresistens. Det är också viktigt för att främja animalieproduktionen, ett säkert avelsarbete samt säkerställa ett gott djurskydd i verksamheterna.

2 Kontaktfunktioner/ kontaktpersoner

2.1 Kontaktfunktioner/kontaktpersoner vid Jordbruksverket

Det är djurvälståndsenheten på djuravdelningen som ansvarar för denna vägledning.

På Jordbruksverket är det djurvälståndsenheten på djuravdelningen som arbetar med kontrollområdet offentlig kontroll av semin- och embryoverksamhet samt djurskyddsfrågor.

E-post: djurvalfard@jordbruksverket.se

Frågor som rör registrering av avelsmaterial på en anläggning hanteras av djurregisterenheten på verksamhetsstödsavdelningen.

E-post: djurregister@jordbruksverket.se

Frågor som rör kontroller av godkänd anläggning för avelsmaterial ("EU-station") samordnas av djurkontrollenheten på djuravdelningen. Den årliga kontrollen av stationerna genomförs sedan av Distriktsveterinärerna på uppdrag av djurkontrollenheten.

E-post: djurkontroll@jordbruksverket.se

Frågor som rör läkemedel och behörigheter för djurhälsopersonal hanteras av enheten för internationella frågor och djurhälsopersonal på djuravdelningen.

E-post: veterinarfragor@jordbruksverket.se

Frågor om djurhälsa (t.ex. anmälningspliktiga sjukdomar), biosäkerhet och antibiotikaresistens hanteras av djurhälsoenheten på djuravdelningen.

E-post: djurfolkhalsa@jordbruksverket.se

Frågor som rör vilka raser som räknas som hotade husdjursraser (kopplat till miljöersättningar och som därmed omfattas av undantag i regelverket för samling av semin) hanteras av näringsutvecklingsenheten på jordbruk- och analysavdelningen.

E-post: naringsutvecklingsenheten@jordbruksverket.se

För att komma i kontakt med oss på Jordbruksverket kan du också ringa.

Telefonnummer: 0771-223 223

3 Definitioner

3.1 Offentlig kontroll

Med offentlig kontroll avses den verksamhet som behöriga myndigheter och kontrollorgan eller fysiska personer, till vilka kontrolluppgifter har delegerats, utför i syfte att kontrollera att aktörer följer tillämplig lagstiftning och myndighetsbeslut. Kontroll av om djur eller varor uppfyller krav i tillämplig lagstiftning är också offentlig kontroll. Begreppet offentlig kontroll omfattar även de kontroller som görs i samband med att intyg eller officiella attesteringar utfärdats.

Med offentlig kontroll avses i denna vägledning den kontroll av semin- eller embryoverksamhet som utförs av länsstyrelsen.

3.2 Operativ kontroll

Med operativ kontroll avses de behöriga kontrollmyndigheternas verksamhet med oberoende och självständig granskning av kontrollobjekt. Den operativa kontrollen innebär alltid myndighetsutövning och kräver därför lagstöd. I lagstödet kan operativ kontroll vara beskrivet som tillsyn, offentlig kontroll eller inspektion.

3.3 Kontrollvägledning

Med kontrollvägledning avses råd och stöd samt den samordning som Jordbruksverket enligt lag ska ge kontrollmyndigheten.

Kontrollvägledningen ska genom samordning bidra till en enhetlig och verkkningsfull kontroll inom ett kontrollområde. Den kan också utifrån ett helhetsperspektiv bidra till att myndigheter i Sverige utför rätt kontroll i rätt omfattning.

3.4 Kontrollobjekt

Med kontrollobjekt avses den eller det som är föremål för kontroll och kan vara en aktör, ett djur eller en vara. I detta fall är kontrollobjektet verksamheter som bedriver semin- eller embryoverksamhet.

3.5 Kontrollpunkter

Med kontrollpunkter avses de olika moment som ingår i den operativa kontrollen.

3.6 Termer och begrepp inom sakområdet

<i>Anläggning</i>	En anläggning är en plats där avelsmaterial hålls på tillfällig eller permanent basis.
<i>Anordnare</i>	Den fysiska eller juridiska person som har fått tillstånd från Jordbruksverket att bedriva seminverksamhet eller embryoverksamhet i enlighet med 4 § förordningen (2006:816) om kontroll av husdjur, m.m. Detta kan exempelvis vara en djurhållare, veterinär, veterinärklinik eller organisation.
<i>Ansvarig veterinär</i>	Den veterinär eller organisation som anges i Jordbruksverkets tillstånd för embryoverksamhet. Tidigare användes begreppet ”ansvarig veterinär” både för semin- och embryoverksamhet men nu skiljer man på begreppen och använder ”ansvarig veterinär” för embryoverksamhet och ”stationsveterinär” för seminverksamhet.
<i>Avelsmaterial</i>	Sperma, ägg och embryo avsedda för artificiell reproduktion
<i>Bearbetning</i>	All hantering av avelsmaterial från samling till antingen paketering inför lagring, distribution eller direkt användning
<i>Delmoment</i>	Semin och embryoverksamhet kan omfatta olika delmoment, exempelvis lagring och seminering. En anordnare behöver inte ha tillstånd för alla delmoment.
<i>Distribution</i>	Alla former av förmedling av sperma, ägg eller embryon
<i>Donator</i>	Hondjur från vilket ägg eller embryo samlas eller avses att samlas från
<i>Embryo</i>	Det tidigaste utvecklingsstadiet hos ett djur då det kan överföras till ett moderdjur
<i>Embryosamlingsgrupper</i>	En anläggning för avelsmaterial som utgörs av en grupp personer med särskild kompetens eller av en organisation som i enlighet med artikel 4 (Förordning (EU) 2020/686) har godkänts av den behöriga myndigheten för samling, bearbetning, lagring och transport av oocyter eller <i>in vivo</i> -producerade embryon från nötkreatur, svin, får, getter eller hästdjur avsedda för förflyttning till en annan medlemsstat
<i>Enskild seminverksamhet</i>	Seminering av nötkreatur i anordnarens egen besättning

<i>Hotade husdjursraser</i>	Svenska husdjursraser för vilka Jordbruksverket har godkänt avelsprogram och som är berättigade till miljöersättning för hotade husdjursraser i enlighet med förordningen (2022:1826) om EU:s gemensamma jordbrukspolitik. Aktuell lista över vilka raser som omfattas finns här: Miljöersättning för hotade husdjursraser - Jordbruksverket.se
<i>Internseminverksamhet</i>	Spermasamling i en besättning med användning av sperman i samma besättning
<i>Organiserad seminverksamhet</i>	Seminverksamhet med nötkreatur som omfattar lagring och seminering där semineringen inte sker i anordnarens besättning.
<i>Recipient</i>	Hondjur som har mottagit eller är avsett att motta embryo
<i>Stationsveterinär</i>	Den veterinär eller organisation som anges i Jordbruksverkets tillstånd för seminverksamhet
<i>Ägg</i>	Honlig obefruktad reproduktionscell (även benämnd oocyt, ovum).

4 Tillämplig lagstiftning

4.1 Kort beskrivning av regelverket

För gällande författningar inom området rekommenderas EUR-Lex och veterinära författningssamlingen.

- **EUR-Lex.** Här finns det officiella och mest omfattande utbudet av rättsdokumentation från EU. Portalen finns på EU:s 24 officiella språk och uppdateras dagligen. <https://eur-lex.europa.eu>
 - Krav på registrering av anläggningar som hanterar avelsmaterial samt krav på journalföring regleras i artikel 84 och i artikel 103 i förordning 2016/429¹ (EU:s djurhälsolag/”AHL”).
 - Grundläggande krav på märkning av avelsmaterial finns i artikel 121 i förordning (EU) 2016/429.
 - Ytterligare krav på märkning av avelsmaterial regleras i artikel 10 och 11 i förordning (EU) 2020/686².

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/429 av den 9 mars 2016 om överförbara djursjukdomar och om ändring och upphävande av vissa akter med avseende på djurhälsa (”djurhälsolag”) (Text av betydelse för EES)

² Kommissionens delegerade förordning (EU) 2020/686 av den 17 december 2019 om komplettering av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/429 vad gäller godkännande av anläggningar för avelsmaterial och spårbarhets- och djurhälsokrav för förflyttning av avelsmaterial från vissa hållna landlevande djur inom unionen (Text av betydelse för EES)

- Krav avseende provtagning, regleras i artikel 20-24 samt bilaga II i förordning (EU) 2020/686.
- Djurhälsokrav för avelsmaterial från vissa djur som hålls på avgränsade anläggningar³ samt kameldjur och hjortdjur regleras i artikel 37 och 38 i förordning (EU) 2020/686.
- Övergripande regelverk kring kontroller finns i förordning (EU) 2017/625⁴ (Kontrollförordningen).
- **Nationell lagstiftning** För Jordbruksverkets föreskrifter rekommenderas den veterinära författningssamlingen som finns tillgänglig via Jordbruksverkets webbplats, www.jordbruksverket.se
 - Krav på tillstånd för semin- och embryoverksamhet regleras i 4 § förordningen (2006:816) om kontroll av husdjur, m.m.
 - Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2024:17) om seminverksamhet och embryoverksamhet med däggdjur.

5 Ansvarsfördelning inom kontrollområdet

5.1 Beskrivning av Jordbruksverkets ansvar

Jordbruksverket har det övergripande ansvaret för att säkerställa ett gott djurhälsoläge och ett gott djurskydd för djur som hålls av människan.

Jordbruksverket ansvarar för att utfärda tillstånd för semin- eller embryoverksamhet. Jordbruksverket kan även återkalla semin- eller embryotillstånd om brister uppdagas eller om verksamheten har upphört. Därför är det viktigt att Jordbruksverket underrättas om allvarliga eller upprepade brister som upptäcks vid en kontroll.

Jordbruksverket har ansvar för kontroll av godkända anläggningar för avelsmaterial (så kallade "EU-stationer") samt embryosamlings- och embryoproduktionsgrupper.

³ En avgränsad anläggning är en permanent, geografiskt begränsad anläggning som inrättats på frivillig grund och som godkänts för förflyttningar av djur a) som hålls eller föds upp för utställningar, utbildning, bevarande av arter eller forskning, b) som hålls avgränsade och åtskilda från den omgivande miljön, och c) som är föremål för djurhälsoåtgärder avseende övervakning och biosäkerhet.

⁴ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625 av den 15 mars 2017 om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet för att säkerställa tillämpningen av livsmedels- och foderlagstiftningen och av bestämmelser om djurs hälsa och djurskydd, växtskydd och växtskyddsmedel samt om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 999/2001, (EG) nr 396/2005, (EG) nr 1069/2009, (EG) nr 1107/2009, (EU) nr 1151/2012, (EU) nr 652/2014, (EU) 2016/429 och (EU) 2016/2031, rådets förordningar (EG) nr 1/2005 och (EG) nr 1099/2009 och rådets direktiv 98/58/EG, 1999/74/EG, 2007/43/EG, 2008/119/EG och 2008/120/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 854/2004 och (EG) nr 882/2004, rådets direktiv 89/608/EEG, 89/662/EEG, 90/425/EEG, 91/496/EEG, 96/23/EG, 96/93/EG och 97/78/EG samt rådets beslut 92/438/EEG (förordningen om offentlig kontroll) (Text av betydelse för EES)

Dessa får bedriva handel med avelsmaterial inom EU och ska kontrolleras av officiell veterinär minst en gång per år. Den officiella veterinären får inte vara ansvarig veterinär eller stationsveterinär på den aktuella anläggningen. Dessa anläggningar omfattas även av de nationella bestämmelserna om semin- och embryoverksamhet som i vissa avseenden går längre än de EU-gemensamma reglerna. Att de godkända anläggningarna följer de nationella bestämmelserna kontrolleras inte av Jordbruksverket utan den delen av verksamheten omfattas av länsstyrelsens kontroll.

5.2 Övergripande beskrivning av övriga myndigheters ansvar

Länsstyrelsen har ansvaret för kontrollen av den nationella semin- eller embryoverksamhet som finns i länet. Den kontrollerande länsstyrelsen ska vidta åtgärder i syfte att förmå semin- eller embryoverksamheter att rätta till eventuella avvikelser som konstateras i samband med kontrollen.

Länsstyrelsen ska underrätta Jordbruksverket om allvarliga eller upprepade brister, eftersom Jordbruksverket har möjlighet att återkalla utfärdade semin- och embryotillstånd. Allvarliga brister kan exempelvis vara att det inte finns en veterinär knuten till verksamheten, att provtagningen inför samling inte har skett i enlighet med lagstiftningen, att verksamheten inte upprätthåller ett acceptabelt smittskydd eller att personer utan rätt kompetens utför delmoment i verksamheten.

6 Kontrollobjekten

6.1 Kort beskrivning av kontrollobjekten och deras verksamhet

Kontrollobjekten är de anordnare som bedriver nationell semin- eller embryoverksamhet, med undantag för om verksamheten bedrivs inom ramen för ett tillstånd för försöksdjursverksamhet i enlighet med 7 kap. 2 § djurskyddslagen (2018:1192). Anordnaren kan vara en privatperson, ett företag, en enskild veterinär eller en veterinärklinik.

Seminverksamhet består av ett eller flera av följande delmoment:

- Samling och bearbetning av sperma.
- Lagring av sperma.
- Distribution av sperma.
- Seminering av hondjur.

För nötkreatur finns det också *organiserad seminverksamhet* som omfattar lagring, distribution och seminering där husdjurstekniker utför seminering hos djurhållare.

Embryoverksamhet omfattar delmomenten:

- Uttag och bearbetning av ägg eller embryon.

- Lagring av ägg eller embryon.
- Distribution av ägg eller embryon.
- Produktion av embryon *in vitro*.
- Inläggning av embryon i recipienter.

Kontrollen ska utföras på den plats där verksamheten bedrivs. Var verksamheten bedrivs ska framgå av semin- eller embryotillståndet. Länsstyrelsen där verksamheten är belägen får alltid en kopia på Jordbruksverkets beslut om tillstånd för semin- eller embryoverksamhet.

Jordbruksverket kan på begäran från länsstyrelsen ta fram en lista med de anordnare som har tillstånd att bedriva semin- eller embryoverksamhet i ett specifikt län. Det är dock svårt att få en helt aktuell och komplett lista eftersom vissa företag inte kommer med på listan då de tidigare inte registrerades med länstillhörighet. Listorna innehåller dessutom ofta aktörer som inte längre bedriver någon verksamhet, men inte har meddelat Jordbruksverket att tillståndet ska återkallas. För att få tillgång till en lista med anordnare i ditt aktuella län, kontakta djurvalfard@jordbruksverket.se

7 Riskanalys

7.1 Den operativa kontrollen ska grundas på riskanalys

Riskanalys skapar förutsättningar för en verkningsfull operativ kontroll med god kvalitet. Därför ska all operativ kontroll grundas på en dokumenterad och fastställd riskanalys. Den operativa kontrollen är således riskbaserad, vilket betyder att kontrollfrekvens och kontrollens omfattning beror på riskens storlek.

Länsstyrelsens riskanalys ska beakta åtminstone:

- A. De inneboende riskerna med den verksamhet som kontrollobjekten bedriver och den plats där deras verksamhet bedrivs.
- B. De tidigare resultaten från kontroller av kontrollobjekten.
- C. Alla upplysningar som kan tyda på bristande efterlevnad.
- D. Vilken inverkan bristande efterlevnad kan få på folkhälsan, djurhälsan, djurskyddet och miljön.

En riskbaserad kontroll av semin- och embryoverksamhet ska tas fram genom att identifiera väsentliga risker som kan inverka på bland annat människors hälsa, djurs hälsa, djurskydd eller miljön. En bedömning av riskens storlek bör ske med beaktande av konsekvenserna om det befarade inträffar. Sannolikheten för att risken inträffar bör också ingå i analysen.

8 Hur förbereds den operativa kontrollen?

8.1 Genomgång av resultatet av riskanalysen

Den operativa kontrollmyndigheten bör årligen upprätta en plan för kontrollen. Vid upprättandet av denna plan bör hänsyn tas till resultatet av genomförd riskanalys. Kontrollmyndigheten bör även beakta eventuella operativa mål för kontrollområdet i Sveriges fleråriga nationella kontrollplan. Med utgångspunkt i riskanalysen beslutar sedan den operativa myndigheten hur många kontrollbesök som ska utföras under året och vilka verksamheter som ska kontrolleras i första hand.

8.2 Framtagande av checklista/kontrollprotokoll med kontrollpunkter

Den operativa kontrollen bör baseras på en dokumenterad och fastställd checklista. Denna checklista ska utarbetas med tillämplig lagstiftning, kontrollvägledning och resultatet av genomförd riskanalys som grund. En checklista för kontroll semin- eller embryoverksamhet som är kopplad till denna vägledning finns att hämta på Jordbruksverkets webbsida⁵.

Den checklista som tagits fram omfattar de krav som ställs på semin- eller embryoverksamhet. Med förkortningen ”SoE” i kontrollpunkternas namn avses ”semin- och embryoverksamhet”. För varje punkt kan man välja på ”Ja”, ”Nej” och ”Ej kontrollerat”. För vissa punkter finns också alternativet ”Ej aktuellt”. I samtliga fall innebär ett ”Nej” att det fanns brister/överträdelser mot de krav som ställs. I de fall du noterar ”Nej” ska bristerna/överträdelserna beskrivas mer i detalj. ”Ja” innebär att du som handläggare gör bedömningen att de aktuella kraven är uppfyllda. För vissa punkter finns också alternativet ”Ej aktuellt”. Detta används i de fall aktuella krav inte är tillämpliga hos den aktuella aktören. ”Ej kontrollerat” markeras för de kontrollpunkter som inte har kontrollerats.

8.3 Möjligheter till samordnad operativ kontroll inom myndigheten/organet

En viktig målsättning för all operativ kontroll är att bördan för kontrollobjekten ska vara så liten som möjligt. Ett led i detta är att, där så är möjligt, samordna operativ kontroll inom flera områden för att därigenom hålla nere antalet besök hos kontrollobjektet. Den operativa kontrollen ska genomföras effektivt men om möjligt anpassas så att den inte i onödan påverkar företagets verksamhet negativt eller lägger onödig börda på företaget. Det kan exempelvis handla om när under dagen kontrollen utförs.

⁵ <https://jordbruksverket.se/kontroller-och-tillsyn/vagledning->

Kontroll av semin- och embryoverksamhet kan beroende på typ av verksamhet exempelvis samordnas med kontroll av djurhälsopersonal, läkemedel på gård, djurskydds- eller foderkontroll.

Om kontrollen samordnas med kontroll av djurhälsopersonal är det viktigt att vara medveten om att de flesta åtgärder som en veterinär gör inom semin- och embryoverksamhet omfattas av regelverket för djurens hälso- och sjukvård, men beroende på typ av verksamhet kan det också finnas undantag. Om en viss åtgärd omfattas eller inte påverkar exempelvis journalföringskraven. Djurens hälso- och sjukvård definieras som ”åtgärder som vidtas för att medicinskt förebygga, påvisa, lindra eller bota sjukdom, skada eller därmed jämförligt tillstånd hos djur samt utförande av operativa ingrepp på eller givande av injektioner till djur i andra syften”. När en veterinär använder, förskriver, tillhandahåller eller förvarar läkemedel är det alltid verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård, liksom vid behandlingar av djuren eller operativa ingrepp. När det gäller en veterinärs eventuella övriga uppgifter inom semin- och embryoverksamhet beror bedömningen på om de kan falla in under begreppet ”därmed jämförligt tillstånd”.

8.4 Centrala register tillgängliga för den operativa kontrollen

Centrala register som kan ge upplysningar av vikt för den operativa kontrollen är exempelvis:

- **DjuHr/Animalia**

Jordbruksverket registrerar tillstånd för semin- och embryoverksamhet i systemet DjuHr. Detta gäller dock ej tillstånd som rör organiserad seminverksamhet. Länsstyrelsen har inte tillgång till DjuHr men kan begära ut listor över sina kontrollobjekt. Det pågår ett projekt att flytta informationen som finns i DjuHr till ett nytt system, Animalia.

- **Anläggningsregistret**

Den som är ansvarig för en anläggning för insamling, produktion, bearbetning eller lagring av avelsmaterial måste registrera denna i anläggningsregistret. Som avelsmaterial räknas ägg, embryo och sperma. För att kunna titta i anläggningsregistret kan länsstyrelsens personal söka behörigheten DJURPLATS i systemet ”Behörighet- och användaradministration” (BEA).

- **TRACES NT**

Traces NT är Europeiska kommissionens digitala plattform för bland annat hälsointyg som krävs för förflyttning av djur och avelsmaterial. För att få tillgång till TRACES NT behöver du först ha ett EU-login⁶. Logga därefter in i <https://webgate.ec.europa.eu/tracesnt/login> och sök behörighet RCA (Regional

⁶ Följ länken: <https://webgate.ec.europa.eu/tracesnt/login>

9 Genomförande av den operativa kontrollen

9.1 Föranmälan

Jordbruksverkets vägleder i beslut från den 18 mars 2021 med diarienummer 6.1.17-04432/2021 enligt följande när det gäller föranmälan eller så kallad avisering av kontroll:

- Vid kontroller som görs rutinmässigt (exempelvis så kallade ordinarie kontroll eller normalkontroll) bör en föranmälan göras för att skapa goda förutsättningar för kontrollen. Föranmälan bör dock inte göras tidigare än 24 timmar innan kontrollens genomförande.
- Vid uppföljande kontroller bör syftet och vad som ska kontrolleras avgöra om det är lämpligt att föranmäla eller inte. Föranmälan bör dock inte göras tidigare än 24 timmar innan kontrollens genomförande.
- Vid kontroll som utförs med anledning av anmälan bör inte någon föranmälan göras.
- Vid kontroller som tar längre tid i anspråk, som exempelvis en systematisk genomgång av företagets rutiner, är det motiverat att föranmäla kontrollen och i de fallen gärna i god tid.

När det gäller den regelbundna, rutinmässiga kontrollen som länsstyrelsen har planerat att genomföra, bedömer Jordbruksverket att denna kontroll bör föranmälas. Bedömning baseras delvis på att det i dessa fall inte finns skäl att utgå ifrån att det finns avvikelser hos dessa kontrollobjekt. Även om det finns underliggande brister, tillfälliga eller systematiska, märks dessa oftast även om snabba åtgärder har vidtagits. Jordbruksverkets slutsats är därför att fördelarna med att föranmäla dessa kontroller överväger nackdelarna. Vid kontroller som görs rutinmässigt, bör därför en föranmälan göras för att skapa goda förutsättningar för kontrollen. Föranmälan bör dock inte göras tidigare än 24 timmar innan kontrollens genomförande.

Vid en uppföljande kontroll bör syftet och vad som ska kontrolleras avgöra om en föranmälan bör göras eller inte och om en föranmälan kan göras utan att det får en negativ effekt på kontrollens syfte. Om det är lämpligt eller inte att göra en föranmälan vid en uppföljande kontroll bör alltså bedömas från fall till fall. När kontroller utförs som följd av anmälningar eller klagomål, bedömer Jordbruksverket att det inte är lämpligt att dessa kontroller föranmäls. I dessa fall finns det skäl att misstänka att det finns brister hos den som ska kontrolleras. En föranmälan skulle kunna göra det lättare att dölja dessa avvikelser och risken är då att avvikelserna inte kommer att åtgärdas. Jordbruksverkets bedömning är att nackdelarna med föranmälan vid anmälningsärenden väger tyngre än fördelarna.

Dock kan riskerna med en föranmälan behöva vägas mot behovet av att rätt person finns på plats vid kontrolltillfället.

Vid revisioner eller kontroller som omfattar en systematisk genomgång av rutiner, är det motiverat att föranmäla kontrollen och i de fallen gärna i god tid. Kontroller som tar längre tid, exempelvis om kontrollen utförs av fler lagstiftningsområden samtidigt, där kontrollobjekten ligger avsides eller där kontrollobjekten har oregelbundna tider kan också utgöra skäl för föranmälan för att kontrollerna ska kunna utföras. En motivering till varför föranmälan bedömdes som nödvändig bör anges i kontrollrapporten.

9.2 Provtagning och analys

Ej aktuellt.

9.3 Dokumentationskrav

Länsstyrelsen ska upprätta skriftlig dokumentation om varje offentlig kontroll som utförs. Dokumentationen kan vara i pappersform eller i elektronisk form. Det är viktigt att dokumentera alla uppgifter vid kontrollen: skriv anteckningar, ta foton eller filma. Andra personer, exempelvis stationsveterinär/ansvarig veterinär eller en domstol, behöver kunna förstå vad som framkommit vid kontrollen och vad som legat till grund för länsstyrelsens bedömning. Var extra noggrann om det finns avvikelser och när förhållanden som kan komma att ändras dokumenteras. När kontrollen avslutas ska aktören få information om vad som framkommit under kontrollen, i stora drag. Om avvikelser har upptäckts som behöver åtgärdas bör det framgå i informationen och hur kontrollen ska följas upp.

Efter kontrollen ska en kontrollrapport skickas till aktören. Innehållet regleras i artikel 13.1 i EU:s kontrollförordning och bör innehålla följande uppgifter:

- En beskrivning av syftet med den offentliga kontrollen.
- Tid och plats för kontrollen.
- Om och i så fall när kontrollen aviserats.
- Vilka som var närvarande vid kontrollen.
- De kontrollmetoder som tillämpats, hur kontrollen utförts och vad som framkom vid kontrollen.
- Länsstyrelsens bedömning och vilka åtgärder som länsstyrelsen avser att vidta med anledning av det som framkom vid kontrollen.
- Allmän information om den lagstiftning kontrollobjektets verksamhet omfattas av samt att den som är ansvarig för verksamheten är skyldig att känna till och följa gällande bestämmelser.

Kontrollobjektet ska få del av kontrollrapporten så snart som möjligt.

10 Hantering av avvikelser som konstateras vid den operativa kontrollen

10.1 Kontrollmyndighetens ansvar att följa upp avvikelser

Kontrollmyndigheten har ansvar för att följa upp att avvikelser som konstateras vid en kontroll åtgärdas av anordnaren. Om avvikelser påvisas vid en kontroll krävs ett nytt besök eller en administrativ uppföljning. Uppföljning kan vid mindre avvikelser även ske i samband med nästa planerade kontroll. Kontrollmyndigheten får själv ta ställning till när ett nytt besök är motiverat och inom vilken tidsram det bör göras.

Vissa avvikelser ska även rapporteras till Jordbruksverket, se avsnitt ”Jordbruksverkets behov av uppföljning”.

10.2 Vilka avvikelser som bör innebära ett förnyat besök (toleransnivå etc.)

Om avvikelser konstateras vid kontrollen, ska dessa följas upp inom en skälig tid. När länsstyrelsen tar ställning till hur avvikelserna ska följas upp bör länsstyrelsen ta hänsyn till bland annat följande:

- Aktörens inställning till den påtalade avvikelserna.
- Kontrollmyndighetens tidigare erfarenheter av kontrollobjektet.

Vissa avvikelser kan exempelvis kräva en uppföljande kontroll på plats, medan vissa andra typer av avvikelser kan följas upp genom en administrativ kontroll av dokument som foton och journaler.

Det är särskilt viktigt att de som bedriver semin- och embryoverksamhet har ett tillstånd, att minst en veterinär med rätt kompetens är knuten till verksamheten, att eventuell provtagning sker enligt lagstiftningen, att det råder god hygien och att personer med rätt kompetens utför de olika delmomenten. Om en verksamhet inte lever upp till kraven eller inte följer regelverket, bör länsstyrelsen överväga att förelägga anordnaren, se avsnitt ”Förelägganden” nedan.

10.3 Förelägganden

Förelägganden bör tillämpas i de fall brister uppdagats som är av sådant slag att verksamheten inte visar vilja att vidta nödvändiga åtgärder, eller då brister inte är åtgärdade vid ett uppföljande besök. Föreläggande bör också tillämpas i de fall där allvarigare brister uppdagats.

Begreppet föreläggande omfattar både förelägganden som ålägger aktören att göra något och förelägganden som förbjuder aktören att göra något. Ett föreläggande ska vara formulerat så tydligt att mottagaren inte kan missförstå vad som krävs av denne. Att skriva tydligt vilken avvikelse som ska åtgärdas och vilket resultat som

förväntas av aktören innebär dock inte alltid att länsstyrelsen bör ange exakt hur avvikelserna ska avhjälpas då det kan finnas olika sätt att åtgärda avvikelserna.

När tiden för att vidta åtgärder har löpt ut ska länsstyrelsen kontrollera om aktören har följt beslutet. Om det vid en kontroll visar sig att beslutet inte har följts, ska länsstyrelsen överväga ytterligare åtgärder. Det kan till exempel vara att genomföra en ny kontroll, att kombinera föreläggandet med vite eller att överväga andra åtgärder enligt artikel 138 i EU:s kontrollförordning, beroende på omständigheterna i det enskilda fallet. Förelägganden får enligt 17 § provtagningslagen eller enligt de EU-bestämmelser som lagen kompletterar förenas med vite. Bestämmelser om vite finns i lagen (1985:206) om viten.

10.4 Sanktionsavgifter

Sanktionsavgifter förekommer inte inom kontrollområdet.

10.5 Överprövning av beslut

Kontrollmyndigheternas beslut kan överklagas till förvaltningsrätten.

10.6 Åtalsanmälan

När det finns en klar misstanke om att en straffbar överträdelse har begåtts i ett ärende ska länsstyrelsen som huvudregel göra en åtalsanmälan. Det finns ingen författningsreglerad skyldighet att anmäla brott men JO har uttalat att en sådan skyldighet ändå gäller.

Det bör noteras att skyldigheten att åtalsanmäla enligt ovan inte är undantagslös. Detta framgår bland annat av JO-uttalanden, se exempelvis JO:s ämbetsberättelse 1988/89, sid. 383 där JO uttalade följande. ”När det föreligger en klar misstanke om att det begåtts en straffbar överträdelse, måste en åtalsanmälan i allmänhet anses påkallad. Givetvis måste man vid valet av åtgärd ta hänsyn till brottets svårighetsgrad. Vid bagatellartade förseelser kan det sålunda finnas skäl att underlåta åtalsanmälan”.

11 Grundvillkor

11.1 Rapport om grundvillkor

Ej aktuellt.

12 Jordbruksverkets behov av uppföljning

12.1 Generell beskrivning av behovet

Länsstyrelsen ska informera Jordbruksverket om allvarliga eller upprepade avvikelser som upptäckts vid kontroll av semin- eller embryoverksamhet eftersom det är Jordbruksverket som har möjlighet att återkalla semin- eller embryotillståndet. Allvarliga brister kan exempelvis vara att stationsveterinär/ansvarig veterinär saknas eller att provtagningen inför samling av

sperma inte skett enligt lagstiftningen. Allvarliga eller upprepade avvikelser kan leda till att tillståndet återkallas.

12.2 Lämplig form för återrapportering

Jordbruksverket önskar att en kopia skickas på det föreläggande eller den kontrollrapport som skickas till anordnaren om allvarliga eller upprepade brister har noterats. Kopian skickas enklast till djurvalfard@jordbruksverket.se

Jordbruksverket får information om kontrollstatistik för kontroll av semin- och embryoverksamhet genom den årliga rapporteringen.

13 Avsnitt om kontrollpunkter

13.1 Kontrollpunkterna

Med förkortningen ”SoE” i kontrollpunkternas namn avses ”Semin- och embryoverksamhet”.

Tillstånd och registrering

13.1.1 SoE1. Det finns ett aktuellt tillstånd för verksamheten som omfattar alla delmoment som utförs

Kontrollera:

- A. Att det finns ett aktuellt tillstånd för den verksamhet som bedrivs.
- B. Att den eller de veterinärer som anges i tillståndet är aktiva i verksamheten.
- C. Att tillståndet omfattar alla delmoment som utförs.

Vägledning:

Tillstånd

Anordnaren av semin- eller embryoverksamheten ska kunna uppvisa ett aktuellt tillstånd för verksamheten som bedrivs. Tillståndet, som ska vara beslutat av Jordbruksverket, gäller i normala fall tills vidare och har inget sista giltighetsdatum. Tillstånden utfärdas för en viss typ av verksamhet och är knutna till en specifik plats. Om det exempelvis hanteras sperma från flera djurslag eller bedrivs både semin- och embryoverksamhet på en anläggning, ska verksamheten ha flera tillstånd.

Tillståndet kan antingen röra semin- eller embryoverksamhet som bedrivs på en eller flera specifika anläggningar eller en organiserad seminverksamhet med nötkreatur. Om ansökan avser organiserad seminverksamhet med nötkreatur eller embryoverksamhet som bedrivs på olika anläggningar, ska även de anläggningar där sperma eller embryon lagras framgå av tillståndet.

Ansvarig veterinär/Stationsveterinär

I tillståndet ska det framgå vilken eller vilka veterinärer som är knutna till verksamheten. Vid Jordbruksverkets handläggning av ansökan om tillstånd har veterinärens formella kompetens för arbete inom semin- och/eller embryoverksamhet kontrollerats, så detta behöver inte undersökas vid länsstyrelsens kontroll⁷.

Det är även möjligt att ange en organisation som stationsveterinär eller ansvarig veterinär för djurslagen nötkreatur, gris, får och get. I dessa fall har anordnaren i ansökan om tillstånd bifogat en överenskommelse med organisationen där det framgår att organisationen förbinder sig att förse verksamheten med stationsveterinär eller ansvarig veterinär. I dessa tillstånd står exempelvis Växa Sverige, Skånesemin, Distriktsveterinärerna, Rådgivarna i Sjuhärad, Lundens Djurhälsa, Svenska Fåravelsförbundet eller Gård & Djurhälsan som stationsveterinär.

Kontrollera att den/de veterinärer som framgår i tillståndet är den/de veterinärer som är verksamma i verksamheten. En seminverksamhet kan ha flera olika veterinärer knutna till sig. Om en organisation är angiven som stationsveterinär ska någon av de veterinärer som är namngivna på organisationens tillstånd ha ansvarat för övervakningen av anordnarens semin- eller embryoverksamhet. Länsstyrelsen i de län där organisationen är verksam som stationsveterinär eller ansvarig veterinär får kopia på organisationernas tillstånd för kännedom. Länsstyrelsen kan också kontakta djurvälståndsenheten på Jordbruksverket för att få en kopia på senaste beslutet för aktuell organisation.

Delmoment

Tillståndet innehåller ett eller flera delmoment, till exempel lagring eller seminering. Kontrollera att alla de delmoment som utförs i verksamheten finns med i tillståndet. Seminverksamhet som innebär lagring av färsk sperma för en kortare tid (under några dagar) som används på anläggningen behöver inte ha tillstånd för delmomentet lagring. För gris förekommer dock tillstånd för denna typ av verksamhet både med och utan delmomentet lagring. Om lagringen däremot avser fryst sperma ska anläggningen alltid ha tillstånd för delmomentet lagring även om förvaringen enbart sker under en kortare tid.

Om en anordnare av enskild seminverksamhet anlitar en organisation med tillstånd för organiserad seminverksamhet (exempelvis tar ut en husdjurstekniker från Växa/Skånesemin el. dyl.) för att utföra seminering med sperma som är lagrad på gården så sker semineringen under anordnarens tillstånd. Detta tillstånd måste

⁷ Om tillståndet enbart omfattar delmomenten lagring och/eller distribution av avelsmaterial är det inte ett krav att stationsveterinären har kompetens inom seminverksamhet för det aktuella djurslaget, utan en anordnare som söker tillstånd för exempelvis lagring av avelsmaterial från häst kan anlita en stationsveterinär som har kompetens inom seminverksamhet för något annat djurslag.

därmed omfatta delmomenten lagring och seminering. Om en djurägare däremot anlitar en husdjurstekniker (från en organisation med tillstånd för organiserad seminverksamhet) som har sperman med sig när hon/han kommer och seminerar sker detta under organisationens tillstånd och djurägaren behöver inte ha något eget tillstånd.

Om en mjölkproducent har sina kvigor inhysta på ett så kallat ”kvighotell” så har Jordbruksverket bedömt att semineringen av kvigorna sker under djurägarens tillstånd om djurägaren lagrar sperman på sin egen anläggning men semineringen sker på kvighotellet. Avståndet mellan anläggningarna har ingen betydelse men att seminering sker båda anläggningarna ska framgå av tillståndet. Om kvigorna däremot säljs till innehavaren av kvighotellet och sperman lagras på den anläggningen ska innehavaren ha ett eget tillstånd för seminverksamheten.

13.1.2 SoE2. Anläggningen är korrekt registrerad i anläggningsregistret

Kontrollera:

- A. Att anläggningen är registrerad som ”anläggning för avelsmaterial” i Jordbruksverkets anläggningsregister.

Vägledning

Alla anläggningar för insamling, produktion, bearbetning eller lagring av avelsmaterial måste registreras i Jordbruksverkets anläggningsregister. Syftet med registreringen är spårbarhet vid ett eventuellt sjukdomsutbrott. Den som driver anläggningen ska göra registreringen via Jordbruksverkets e-tjänst ”Anläggningsregistret – platser med djur”⁸.

”Anläggning” är det som tidigare benämndes ”produktionsplats”. Som avelsmaterial räknas ägg, embryo, sperma och kläckägg. Alla djurslag omfattas, och registrering ska göras oavsett verksamhetens omfattning. Kravet på registrering är kopplat till tillståndet.

Observera dock att kravet på vilka anläggningar som ska vara registrerade i anläggningsregistret delvis skiljer sig från kravet på vilka verksamheter som ska ha delmomentet ”lagring” i sitt tillstånd för semin- och embryoverksamhet. När det gäller exempelvis häst (och i viss mån gris) används färsk sperma för seminering. Sperman lagras, om än under mycket kort tid, på anläggningen innan den används. Dessa verksamheter behöver inte tillstånd för lagring, men de ska ändå registreras i anläggningsregistret.

⁸ [E-tjänsten Anläggningsregistret – platser med djur - Jordbruksverket.se](https://www.jordbruksverket.se/e-tjansten-anlaggningsregistret-platser-med-djur)

Det enda fall där det sker någon seminverksamhet utan att anläggningen behöver registreras som en anläggning för avelsmaterial är när en husdjurstekniker eller veterinär seminarer inom en organiserad seminverksamhet för nötkreatur.

För att kunna titta i anläggningsregistret kan länsstyrelsens personal söka behörighet DJURPLATS i systemet "Behörighet- och användaradministration" (BEA).

Om anläggningen enbart utför seminering och inte lagrar sperma ska "ej aktuellt" anges i checklistan.

Ansvar, kompetens och journalföring

13.1.3 SoE3. Stationsveterinären eller den ansvariga veterinären övervakar fortlöpande verksamheten

Kontrollera:

- A. Att stationsveterinären eller den ansvariga veterinären fortlöpande övervakar verksamheten.
- B. Om veterinären har upptäckt och påpekat några brister i verksamheten.
- C. Att veterinären rapporterat eventuella brister som inte åtgärdats till länsstyrelsen.

Vägledning:

Löpande övervakning

Stationsveterinären respektive den ansvariga veterinären ska fortlöpande övervaka semin- eller embryoverksamheten för att säkerställa att den bedrivs i enlighet med Jordbruksverkets utfärdade tillstånd och gällande lagstiftning på området. Stationsveterinären respektive den ansvariga veterinären är namngiven på tillståndet.

Om anordnaren har angett en organisation som stationsveterinär ska man kontrollera att den veterinär som fortlöpande övervakat verksamheten finns angiven i organisationens tillstånd.

Hur delaktig stationsveterinären eller den ansvariga veterinären behöver vara i verksamheten beror bland annat på vilket djurslag och vilka delmoment verksamheten omfattar:

- I seminverksamhet med häst behöver stationsveterinären vara närvarande i stor utsträckning i verksamheten eftersom stationsveterinären bland annat ska bedöma varje stors gynekologiska hälsostatus inför seminering.
- I seminverksamhet med hund eller katt får seminering endast utföras av veterinär med seminkompetens för djurslaget, vilket i praktiken ofta innebär att det är stationsveterinären som utför semineringarna.

- På nötkreatur, får, get och gris kan det räcka att stationsveterinären endast gör något eller några årliga besök, speciellt om det är en besättning där de övervakat verksamheten under längre tid och allt sköts på ett tillfredsställande sätt.
- I semin- och embryoverksamhet som är säsongsbetonad ska man ta hänsyn till detta vid bedömning av om övervakningens omfattning är tillräcklig.

Ett sätt att kontrollera hur delaktig veterinären har varit är att be anordnaren att få se dokumentation (journaler, kontrollrapporter eller liknande) som visar att veterinären har övervakat verksamheten.

Rapportering av brister

Veterinären ska omedelbart påpeka eventuella brister i verksamheten för anordnaren, samt rapportera bristerna till länsstyrelsen om rättelse inte sker. Ett sätt att kontrollera detta är att inför kontrollen kontakta stationsveterinären eller den ansvariga veterinären och fråga om han eller hon upptäckt och påpekat några brister i verksamheten för anordnaren och om rättelse i så fall skett. Eventuella rapporter till länsstyrelsen bör finnas i länsstyrelsens diarium, inte minst eftersom dessa borde ha följts upp och denna typ av uppgifter ska ligga till grund för riskanalysen inför kontroll.

Denna kontrollpunkt blir särskilt viktig i de fall länsstyrelsen upptäcker brister vid sin offentliga kontroll av semin eller embryoverksamheten. Om den ansvariga veterinären inte upptäckt motsvarande brister vid sin löpande övervakning av verksamheten kan man vid kontrollen överväga om det beror på att övervakningen varit bristfällig eller om veterinären saknar tillräcklig reell kompetens inom området. Om veterinären inte upptäckt eller påtalat brister som borde ha omfattats av den löpande övervakningen bör man beroende situation notera en brist på denna kontrollpunkt, och/eller den som rör kompetenskrav (SoE3).

13.1.4 SoE4. De personer som deltar i semin- och embryoverksamheten har den utbildning och kompetens som krävs

Kontrollera:

- A. Att de personer som deltar i semin- och embryoverksamheten har den utbildning som krävs:
 - i. En anordnare, anordnarens närstående eller andra som genom anställning eller motsvarande regelbundet är delaktiga i den dagliga driften eller skötseln av anordnarens djurhållning, som seminerar inom enskild seminverksamhet i sin eller sina egna besättningar med *nötkreatur* har något av följande:
 - En utbildning i seminteknik (djurägarsemin) för nötkreatur.
 - En husdjursteknikerutbildning.

- En veterinärutbildning med kompletterande utbildning inom seminverksamhet för nötkreatur för veterinärer.
 - Ett beslut från Jordbruksverket om förvärvad kompetens som motsvarar utbildningen.
- ii. En person som arbetar med seminering inom *organiserad seminverksamhet* har något av följande:
 - En husdjursteknikerutbildning.
 - Ett beslut från Jordbruksverket om förvärvad kompetens som motsvarar utbildningen.
 - En veterinärutbildning med kompletterande utbildning inom seminverksamhet för nötkreatur för veterinärer.
- iii. En anordnare, anordnarens närstående eller andra som genom anställning eller motsvarande regelbundet är delaktiga i den dagliga driften eller skötseln av anordnarens djurhållning, som seminarer i sin eller sina egna besättningar med *grisar* har något av följande:
 - En utbildning i seminteknik för gris.
 - Ett beslut från Jordbruksverket om förvärvad kompetens som motsvarar utbildningen.
- iv. En anordnare, anordnarens närstående eller andra som genom anställning eller motsvarande regelbundet är delaktiga i den dagliga driften eller skötseln av anordnarens djurhållning, som seminarer i sin eller sina egna besättningar med *får och/eller getter* har något av följande:
 - En utbildning i seminteknik för får och get.
 - Ett beslut från Jordbruksverket om förvärvad kompetens som motsvarar utbildningen.
- v. Seminering av *hästar* utförs endast av någon av följande:
 - Den stationsveterinär som anges i Jordbruksverkets tillstånd för seminverksamheten.
 - En annan veterinär som har gått kompletterande utbildning för veterinärer inom seminverksamhet för häst.
 - En person som har genomfört en utbildning för seminassistent (eller har ett beslut om förvärvad kompetens som motsvarar utbildningen).
- vi. Samling av sperma från *hund och katt* samt seminering av hund och katt utförs endast av någon av följande:
 - En veterinär som har genomfört en kompletterande utbildning för veterinärer inom seminverksamhet för hund eller katt.
 - En veterinär som har ett beslut om förvärvad kompetens som motsvarar utbildningen.
- vii. Seminering av *andra djurslag* än nöt, får, get, gris, häst, hund och katt utförs endast av stationsveterinären.
- viii. En veterinär närvarar vid alla *uttag av ägg eller embryo*.

- ix. *Ryggmärgsbedövning eller nervrotsbedövning* läggs enbart av veterinär.

B. Att de personer som deltar i semin- och embryoverksamheten har den kompetens som krävs.

Vägledning:

Anordnaren är ansvarig för att de personer som deltar i semin- eller embryoverksamheten har den utbildning och kompetens som krävs för att få utföra de uppgifter som omfattas av tillståndet. Det är bara för den ansvariga veterinären/stationsveterinären och för den som seminarar som det finns ett krav på specifik formell utbildning för att få utföra uppgifterna. Övriga ska ha tillräcklig reell kompetens för den uppgift de utför.

Utbildning

Stationsveterinärens eller den ansvariga veterinärens formella kompetens inom semin- och/eller embryoområdet granskas av Jordbruksverket under handläggningen av tillståndsärendet, och detta behöver därför inte kontrolleras i samband med länsstyrelsens kontroll. Stationsveterinären har alltid rätt att seminarer i den verksamhet han eller hon ansvarar för. Vid kontrollen bör länsstyrelsen dock reagera på om det finns indikationer på brister i veterinärens reella kompetens. Det kan t.ex. handla om omotiverad användning av antibiotika eller andra läkemedel, att man har delegerat uppgifter som inte får delegeras till annan personal, arbetar med bristande smittskydd eller gör felaktiga bedömningar av djurens hälsotillstånd.

Enskild seminverksamhet med nötkreatur

En anordnare, anordnarens närstående eller andra som genom anställning eller motsvarande regelbundet är delaktiga i den dagliga driften eller skötseln av anordnarens djurhållning får inom enskild seminverksamhet seminarer i sin egen besättning eller sina egna besättningar under förutsättning att den som seminarar med godkänt resultat har genomfört en utbildning i seminteknik (djurägarsemin) för nötkreatur eller en husdjursteknikerutbildning. Utbildningen ska ha anordnats i enlighet med en av Jordbruksverket godkänd kursplan. För kursintyg utfärdade efter 2025 innebär de att dessa ska ha en hänvisning till diarienumret för Jordbruksverkets godkännande. För äldre kursintyg kan länsstyrelsen vid sin kontroll utgå från att utbildningen anordnats enligt regelverket, förutsatt att det inte finns andra brister som indikerar bristande formell kompetens.

Personen kan också ha förvärvat en kompetens som motsvarar utbildningen, till exempel genom en utbildning i ett annat land. Denna motsvarande kompetens ska vara godkänd av Jordbruksverket genom beslut som ska kunna visas upp vid kontrollen.

Organiserad seminverksamhet med nötkreatur

En person som arbetar med seminarer inom organiserad seminverksamhet ska vara utbildad husdjurstekniker, eller vara veterinär och ha en utbildning inom

seminverksamhet för nötkreatur för veterinärer. Utbildningen ska ha anordnats i enlighet med en av Jordbruksverket godkänd kursplan. Personen kan också ha förvärvat en kompetens som motsvarar utbildningen. Denna motsvarande kompetens ska vara godkänd av Jordbruksverket genom beslut som ska kunna visas upp vid kontrollen.

Seminverksamhet med gris

En anordnare, anordnarens närstående eller andra som genom anställning eller motsvarande regelbundet är delaktiga i den dagliga driften eller skötseln av anordnarens djurhållning, får seminera i sin egen besättning eller sina egna besättningar under förutsättning att den som seminerar med godkänt resultat har genomfört en utbildning i seminteknik för gris. Utbildningen ska ha anordnats i enlighet med en av Jordbruksverket godkänd kursplan. Personen kan också ha förvärvat en kompetens som motsvarar utbildningen. Denna motsvarande kompetens ska vara godkänd av Jordbruksverket genom beslut som ska kunna visas upp vid kontrollen. Om personen har gått utbildningen i seminteknik bör kursintyg kunna visas upp.

Seminverksamhet med får och get

En anordnare, anordnarens närstående eller andra som genom anställning eller motsvarande regelbundet är delaktiga i den dagliga driften eller skötseln av anordnarens djurhållning, får seminera i sin egen besättning eller sina egna besättningar under förutsättning att den som seminerar har med godkänt resultat genomfört en utbildning i seminteknik för får och get. Utbildningen ska ha anordnats i enlighet med en av Jordbruksverket godkänd kursplan. Personen kan också ha förvärvat en kompetens som motsvarar utbildningen. Denna motsvarande kompetens ska vara godkänd av Jordbruksverket genom beslut som ska kunna visas upp vid kontrollen. Om personen har gått utbildningen i seminteknik bör kursintyg kunna visas upp.

Seminverksamhet med hästar

Seminering av hästar får endast utföras av den stationsveterinär som anges i Jordbruksverkets tillstånd för seminverksamheten, en annan veterinär som har gått utbildning för veterinärer inom seminverksamhet för häst, alternativt en person som är utbildad seminassistent. Om någon annan än stationsveterinären utför seminering av ett hästdjur ska varje seminering ske i samråd med stationsveterinären.

För att som seminassistent få seminera hästar i en anordnares seminverksamhet ska personen ha genomfört en utbildning för seminassistenter med godkänt resultat. Utbildningen ska ha anordnats i enlighet med en av Jordbruksverket godkänd kursplan. Personen kan också ha förvärvat en kompetens som motsvarar utbildningen på ett annat sätt. Denna motsvarande kompetens ska vara godkänd av Jordbruksverket genom beslut som ska kunna visas upp vid kontrollen. Om personen har gått utbildningen för seminassistenter bör kursintyg kunna visas upp.

Seminverksamhet med hund och katt

Samling av sperma från hund och katt samt seminering av hund och katt får endast utföras av en veterinär som har genomfört en utbildning för veterinärer inom seminverksamhet för hund och katt med godkänt resultat. Veterinären kan också ha förvärvat motsvarande kompetens på annat sätt. Denna motsvarande kompetens har Jordbruksverket granskat i samband med ansökan om semintillstånd.

Seminverksamhet med övriga djurslag

För att få arbeta som stationsveterinär i en anordnares seminverksamhet med andra djurslag än de som nämns ovan, ska veterinären ha genomfört en ändamålsenlig utbildning eller inhämtat ändamålsenlig kompetens för den seminverksamhet som anordnaren avser att bedriva. Denna kompetens har Jordbruksverket granskat i samband med ansökan om semintillstånd.

Seminering av andra djurslag än de som har nämnts ovan, får endast utföras av stationsveterinären.

Embryoverksamhet

Den ansvariga veterinären inom embryoverksamhet ansvarar för att det upprätthålls ett gott djurskydd och ett gott smittskydd inom embryoverksamheten. Om någon annan än den ansvariga veterinären lägger in embryon, t.ex. en husdjurstekniker görs detta under den ansvariga veterinärens ansvar. Vid kontrollen är det lämpligt att fråga hur samarbetet ser ut.

Delmomentet uttag av ägg eller embryon får endast utföras av eller ske i närvaro av en veterinär. Om ryggmärgsbedövning eller nervrotsbedövning används i samband med utförandet av delmomentet, ska en sådan bedövning läggas av en veterinär.

Eventuellt borttappade kursbevis

Det finns inget formellt krav på att ett kursintyg ska kunna visas upp om man genomfört utbildningen innan 1 april 2025, däremot att utbildningen ska vara genomförd. Dessutom har kursintyg inte tidigare efterfrågats vid kontroller då samtliga suggbesättningar seminerat under galtstationens tillstånd och huvuddelen av fårbesättningarna tidigare har seminerat under baggstationens tillstånd. Många nötkreatursbesättningar har också seminerat under tillstånd för organiserad seminverksamhet. Detta innebär att många kan ha tappat bort sitt kursbevis/diplom, särskilt de som har gått utbildningen för länge sedan. Om personen inte kan visa upp ett kursbevis kan man försöka kontrollera denna punkt på andra sätt. Exempelvis genom att fråga om personen kan redogöra för när utbildningen genomfördes och i vems regi, undersöka om personen har ett tjänstemannanummer⁹ eller har något annat underlag som indikerar att utbildningen är genomförd. Om det inte finns indikationer på bristande reell kompetens bedömer

⁹ Tjänstemannanummer kan vid behov kontrolleras hos t.ex. Växa Sverige eller Skånesemin för nötkreatur.

Jordbruksverket mot denna bakgrund att det inte ska bedömas som en brist att kursbevis saknas.

Kompetens

Det är bara för den ansvariga veterinären/stationsveterinären och för den som seminarar som det finns ett krav på specifik formell utbildning för att få utföra uppgifterna. Övriga ska ha tillräcklig reell kompetens för den uppgift de utför. Brister i kompetens brukar generellt bli tydliga vid kontroll genom att man noterar brister på andra kontrollpunkter, exempelvis att personalen inte följer verksamhetens rutiner eller gör felaktiga bedömningar av djurs hälsotillstånd. Om flera brister av denna typ noteras bör man därför även överväga om de beror på bristande reell kompetens.

13.1.5 SoE5. Journalföring sker enligt gällande lagstiftning

Kontrollera:

A. Att följande uppgifter *alltid* journalförs:

- i. Ras, ålder, identitet och hälsostatus för donatordjur.
- ii. Tid och plats för insamling, bearbetning och lagring av avelsmaterial.
- iii. Identifiering av avelsmaterialet och destinationsort (om känd).
- iv. Dokument som åtföljer avelsmaterialet.
- v. Resultat av ev. kliniska tester och laboratorietester.
- vi. Laboratoriemetoder.

B. Att följande ytterligare uppgifter journalförs *vid varje spermasamling*:

- i. Spermans volym, motilitet, koncentration och eventuell avvikande morfologi.
- ii. Antalet spermadoser.
- iii. Spädningsvätska samt eventuell tillsats av antibiotika.
- iv. Namn på antibiotika samt koncentration (för sperma från hov- och klövdjur).

C. Att följande ytterligare uppgifter journalförs i samband med *lagring och distribution av sperma*:

- i. Uppgifter om datum för tillförsel till samt uttag ur lagret.

D. Att följande ytterligare uppgifter journalförs i samband med *seminering*:

- i. Handjurets identifieringsuppgifter.
- ii. Spermans identitet och märkning.
- iii. Hondjurets identifieringsuppgifter.
- iv. Datum för seminering.

- v. Vem som har utfört semineringen.
- E. Att följande ytterligare uppgifter journalförs i samband med *seminverksamhet på häst*:
- i. Stoets gynekologiska hälsotillstånd och brunststatus.
 - ii. Datum för seminering.
- F. Att följande ytterligare uppgifter journalförs i samband med varje *samling, bearbetning och produktion av ägg och embryon*:
- i. Antal uttagna ägg eller embryon samt deras kondition.
 - ii. Vilka behandlingar som har utförts på donator samt ägg eller embryon.
 - iii. Vilka metoder som har använts för mognad, befruktning och odling av ägg samt uppgifter om odlingsmedier vid in vitro-produktion av embryon.
 - iv. Handjurets identitet.
 - v. Vem som har utfört samlingen eller delmomentet.
- G. Att följande ytterligare uppgifter journalförs i samband med *lagring och distribution av ägg och embryon*:
- i. Uppgifter om datum för tillförsel till samt uttag ur lagret.
- H. Att följande ytterligare uppgifter journalförs i samband med varje *inläggning av embryon samt behandling av djur inför inläggning*:
- i. Platsen där inläggningen av embryon samt behandlingarna har ägt rum.
 - ii. Datum för inläggning.
 - iii. Embryots identitet.
 - iv. Vilken veterinär som har utfört behandlingen.
- I. Att anordnaren sparar journaler i minst tre år från den dag då avelsmaterialet användes.

Vägledning:

Grundläggande bestämmelser om journalföring inom seminverksamhet och embryooverksamhet finns i artikel 103 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/429. Följande uppgifter ska journalföras enligt artikel 103:

1. Ras, ålder, identitet och hälsostatus för donatordjur.
2. Tid och plats för insamling, bearbetning och lagring av avelsmaterial.
3. Identifiering av avelsmaterialet och destinationsort (om känd).

4. Dokument som åtföljer avelsmaterialet.
5. Resultat av ev. kliniska tester och laborietester.
6. Laborietester.

Alla journaler avseende semin- och embryoverksamhet ska sparas minst tre år från den dag då avelsmaterialet användes.

Särskilda krav för journalföring inom seminverksamhet

Utöver uppgifterna ovan i artikel 103 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/429 ska anordnaren säkerställa att det vid varje spermasamling förs journaler som även innehåller åtminstone följande uppgifter:

- A. Spermans volym, motilitet, koncentration och eventuell avvikande morfologi.
- B. Antalet spermadoser.
- C. Spädningsvätska samt eventuell tillsats av antibiotika.

Anordnaren ska säkerställa att det i samband med lagring och distribution av sperma förs journaler som, utöver de uppgifter som ska journalföras enligt artikel 103 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/429, även innehåller uppgifter om datum för tillförsel till samt uttag ur lagret.

Anordnaren ska säkerställa att det vid varje seminering förs journaler som innehåller åtminstone följande uppgifter:

- A. Handjurets identifieringsuppgifter. Handjurets identitetsuppgifter behöver dock inte anges vid seminering med sperma från flera galtar som har blandats i samma dos för produktion av slaktgris.
- B. Spermans identitet och märkning enligt 6 kap. 2 § i Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2024:17) om seminverksamhet och embryoverksamhet med däggdjur.
- C. Hondjurets identifieringsuppgifter.
- D. Datum för seminering.
- E. Vem som har utfört semineringen.

Stationsveterinären ska inom seminverksamhet med häst föra journal över den undersökning som ska utföras för att bedöma stoets gynekologiska hälsostatus enligt 3 kap. 15 § i Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2024:17) om seminverksamhet och embryoverksamhet med däggdjur. Veterinären ska utöver de uppgifter som ska journalföras enligt 3 kap. 8–10 §§ Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2023:19) om djurhälsopersonal även journalföra följande uppgifter:

- A. Stoets gynekologiska hälsotillstånd och brunststatus.
- B. Datum för seminering.

Särskilda krav för journalföring inom embryoverksamhet

Anordnaren ska säkerställa att det vid varje samling, bearbetning och produktion av ägg och embryon förs journaler som, utöver de uppgifter som ska journalföras enligt artikel 103 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/429, även innehåller åtminstone följande uppgifter:

- A. Antal uttagna ägg eller embryon samt deras kondition.
- B. Vilka behandlingar som har utförts på donator samt ägg eller embryon.
- C. Vilka metoder som har använts för mognad, befruktning och odling av ägg samt uppgifter om odlingsmedier vid in vitro-produktion av embryon.
- D. Handjurets identitet.
- E. Vem som har utfört samlingen eller delmomentet.

Anordnaren ska säkerställa att det i samband med lagring och distribution av ägg och embryon förs journaler som, utöver de uppgifter som ska journalföras enligt artikel 103 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/429, även innehåller uppgifter om datum för tillförsel till samt uttag ur lagret.

Anordnaren ska säkerställa att det vid varje inläggning av embryon samt behandling av djur inför inläggning förs journaler som innehåller åtminstone följande uppgifter:

- A. Platsen där inläggningen av embryon samt behandlingarna har ägt rum.
- B. Datum för inläggning.
- C. Embryots identitet.
- D. Vilken veterinär som har utfört behandlingen.

Journalföring inom djurens hälso- och sjukvård

De specifika journalföringskraven för semin- och embryoverksamhet ovan undantar inte veterinären från kraven på journalföring enligt 3 kap. Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2023:19) om djurhälsopersonal. Dessa gäller i de fall veterinären i sin verksamhet utför åtgärder som faller inom djurens hälso- och sjukvård.

Av 1 kap. 1 § lagen (2009:302) om verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård framgår att lagen syftar till att en god och säker vård av djur och att en god djurhälsa uppnås. Vidare framgår av 3 § samma kapitel att begreppet ”djurens hälso- och sjukvård” omfattar ”åtgärder som vidtas för att medicinskt förebygga, påvisa, lindra eller bota sjukdom, skada eller därmed jämförligt tillstånd hos djur”.

Undersökningar, provtagningar och behandlingar på djur inom semin- och embryoverksamhet och som syftar till att uppnå eller bibehålla en god djurhälsa faller därmed in under syftet med lagen och ska journalföras enligt 3 kap. Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2023:19) om djurhälsopersonal. Denna journalföring kontrolleras dock som en del i offentlig

kontroll av djurhälsopersonal¹⁰ och inte inom offentlig kontroll av semin- och embryoverksamhet.

Om anläggningen enbart har vissa delmoment (t.ex. enbart seminering) ska ”ej aktuellt” anges för de punkter som inte är relevanta för journalföring i checklistan.

Smittskydd och läkemedelsanvändning

13.1.6 SoE6. Verksamheten upprätthåller en god hygien och förebygger smittspridning

Kontrollera:

- A. Att de personer som deltar i verksamheten medverkar till att upprätthålla en god hygien och förebygger smittspridning.
- B. Att det finns rutiner som bidrar till god hygien och som förebygger att utrustning som används kontamineras.
- C. Att det hålls rent där utrustning förvaras och alla ytor som kommer i kontakt med utrustningen ska hållas rena.
- D. Att det finns förutsättningar för att förvara och hantera utrustningen hygieniskt.

Vägledning:

De personer som deltar i semin- eller embryoverksamheten ska medverka till att upprätthålla god hygien och förebygga smittspridning. Det ska finnas rutiner och förutsättningar för att upprätthålla detta arbete. Praktiska exempel på hur god hygien kan upprätthållas och smittspridning förebyggas finns exempelvis i kontrollvägledningen om hygienregler för verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård¹¹. Kraven som ställs måste dock sättas i relation till vilken typ av semin- eller embryoverksamhet som det aktuella kontrollobjektet utövar, och vilken risknivå den verksamheten innebär. Vid kontrollobjekt med låg risk, exempelvis djurägar seminörer som enbart har lagring och seminering i sin verksamhet, bedömer Jordbruksverket att det är tillräckligt att seminutrustningen och kärlet kan hållas på ett hygieniskt säkert sätt, till exempel i ett skåp, i en låda eller liknande.

Personalens förmåga att medverka till upprätthållande av god hygien och motverkande av smittspridning har ofta samband med personalens kompetens, vilket innebär att brister på denna kontrollpunkt kan användas som underlag även vid bedömningen av om det kravet är uppfyllt (SoE4).

Det ska hållas rent där utrustning förvaras när den inte används. Utrustning som inte är engångsmaterial ska diskas noga och desinficeras efter användning. Alla ytor som kommer i kontakt med utrustningen ska hållas rena. Personer som

¹⁰ [Kontrollvägledning djurhälsopersonal](#)

¹¹ [Bilaga hygienregler för verksamhet inom djurens hälso och sjukvård](#)

seminerar eller på annat sätt är delaktiga är noga med handhygien genom tvätt och desinfektion av händer eller användande av engångshandskar.

För verksamheter med seminverksamhet med häst som tar emot hästar från andra anläggningar ska det också finnas rutiner för att minska risken för smittspridning mellan hästar som kommer till anläggningen.

13.1.7 SoE7. Läkemedel används med återhållsamhet och bara när det finns behov av det

Kontrollera:

- A. Att läkemedel används med återhållsamhet och bara när det finns behov av det.
- B. Att veterinären kan motivera användningen av antibiotika vid samling och bearbetning av avelsmaterial, exempelvis i spädningssvtskor.
- C. Att veterinären kan motivera användningen av antibiotika vid behandling av mottagardjur.
- D. Att veterinären beaktar risken för uppkomst av resistens vid val av antibiotika.

Vägledning:

Kontrollera att stationsveterinären eller den ansvariga veterinären använder läkemedel med återhållsamhet och bara när behov av det finns. Vid val av antibiotika ska veterinären även beakta risken för uppkomst av resistens. Detta kan exempelvis kontrolleras genom att ställa frågor till veterinären om hur läkemedel förskrivs och hur man väljer antibiotika.

Antibiotikaanvändning vid samling och bearbetning av avelsmaterial

Om antibiotika tillsätts i spädningssvtskor på rutin utan någon bedömning av om det är nödvändigt i det aktuella fallet, eller om veterinären inte gör någon bedömning angående vilken typ av antibiotika som ska användas, ska det noteras som en brist.

Det finns inte längre något krav att antibiotika används i spädningssvtskor till sperma. Det gäller även vid handel med många andra länder.

Antibiotikabehandling av mottagardjur

Det är viktigt att kontrollera att antimikrobiella läkemedel inte rutinmässigt används för profylax till mottagardjur. Detta är enbart tillåtet att använda i undantagsfall för administrering till ett enskilt djur eller ett begränsat antal djur när infektionsrisken eller risken för spridning av en smittsam sjukdom är mycket hög och följderna sannolikt kommer att vara allvarliga (ur Artikel 107, [EU:s förordning 2019/6](#)).

Vid antibiotikabehandling av mottagardjur gäller samma bestämmelser som vid annan användning av antibiotika, dvs följande:

- En veterinär får bara ordinera läkemedel till ett djur när det finns behov av det och ska särskilt överväga behovet vid ordination av antimikrobiella läkemedel.
- Innan ordination av läkemedel till ett djur ska en veterinär ha utfört en klinisk undersökning eller någon annan lämplig bedömning.
- Veterinären ska göra en bedömning av nyttan med behandlingen – inklusive en riskbedömning av risken för utveckling av antimikrobiell resistens.
- En veterinär ska i första hand ska ordinera penicillin och om det inte kommer att ha effekt – ett antibiotika med lägsta risk för resistens enligt [EMA:s dokument](#). Veterinären ska i journalen motivera:
 - Att det behövs antibiotika.
 - Varför hen väljer just det antibiotika som hen har valt.

Veterinären ska också följa de särskilda bestämmelser om olika typer av antibiotika som specificeras i 6–11 §§ i Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2023:21) om veterinärs ordination av läkemedel, djurhållares registrering av uppgifter samt operativa ingrepp som djurhållare får utföra.

Exempel på behandlingsrekommendationer för häst finns i ”Antibiotika till häst – behandlings-rekommendation”¹²

Om läkemedel inte används inom semin- eller embryoverksamheten ska ”ej aktuellt” anges i checklistan.

Villkor för djur och avelsmaterial som används inom seminverksamhet

Dessa kontrollpunkter är enbart aktuella för seminverksamheter som har delmomentet *samling och bearbetning av sperma* i sitt tillstånd. Om verksamheten inte har detta delmoment i sitt tillstånd eller endast bedriver embryoverksamhet ska ”ej aktuellt” anges i checklistan.

13.1.8 SoE8. Anläggningen är godkänd av Jordbruksverket för att samla och bearbeta sperma

Kontrollera:

- A. Att anläggningen är godkänd av Jordbruksverket för att samla och bearbeta sperma för djurslagen nötkreatur och gris (om det inte gäller samling av utrotningshotade raser).

¹² [Antibiotika till häst – behandlingsrekommendation | Läkemedelsverket](#)

Vägledning:

Denna kontrollpunkt är endast aktuell för djurslagen nötkreatur och gris. Anläggningar som enbart samlar sperma som är avsedd för avel inom ett avelsprogram för hotade husdjursraser omfattas dock inte.

För att få samla och bearbeta sperma från nötkreatur och gris avsedd för seminering inom Sverige krävs att anläggningen är godkänd i enlighet med artikel 94 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/429. Detta godkännande görs av Jordbruksverket. Dessa anläggningar finns publicerade i en förteckning på Jordbruksverkets hemsida¹³. För undantag från kravet på att anläggningen ska vara godkänd, se punkt SoE9.

Om verksamheten endast bedriver embryoverksamhet eller rör ett annat djurslag än nötkreatur och gris (eller omfattas av undantagen) ska ”ej aktuellt” anges i checklistan.

13.1.9 SoE9. Sperma som samlas i verksamheten uppfyller villkoren och kraven för provtagning

Kontrollera:

A. Att villkoren och krav för provtagning för respektive djurslag är uppfyllda för donatordjuren:

- i. För *nötkreatur* gäller att:
 - Avelsmaterialet ska ha samlats från djur som på dagen för samlingen inte uppvisade några symtom eller kliniska tecken på överförbara djursjukdomar.
 - Donatordjuren ska ha fötts och sedan födseln vistats i Europeiska unionen eller har förts in till Europeiska unionen i enlighet med kraven för införsel till Europeiska unionen.
 - Sperma från nötkreatur som är avsedd för avel inom ett avelsprogram för hotade husdjursraser ska uppfylla särskilda krav.
- ii. För *grisar* gäller att:
 - Sperma från gris som är avsedd för avel inom ett avelsprogram för hotade husdjursraser ska uppfylla särskilda krav.
 - Sperma från gris får samlas för användning inom internseminverksamhet förutsatt:

¹³ <https://jordbruksverket.se/download/18.64c958b1192fa48026d1885a/1751880761567/Semen-collection-centers-tga.pdf>
<https://jordbruksverket.se/download/18.64c958b1192fa48026d18859/1758185112821/Germinal-product-storage-centers-tga.pdf>

- Anordnaren vidtar åtgärder för att förebygga smittspridning vid samling och bearbetning av sperma samt vid seminering.
- Anordnaren vidtar åtgärder för att inte introducera sjukdomar hos de djur som donerar sperma.
- Anordnaren säkerställer att de djur som donerar sperma inte används för naturlig betäckning under samlingsperioden.
- Det finnas ett avgränsat utrymme för bearbetning av sperma på anläggningen som är lätt att rengöra och desinficera.

iii. För *får och get* gäller att:

- Sperma från får/get som är avsedd för avel inom ett avelsprogram för hotade husdjursraser ska uppfylla särskilda krav.
- Sperma från får/get får samlas för användning inom internseminverksamhet förutsatt:
 - Anordnaren vidtar åtgärder för att förebygga smittspridning vid samling och bearbetning av sperma samt vid seminering.
 - Anordnaren vidtar åtgärder för att inte introducera sjukdomar hos de djur som donerar sperma.
 - Anordnaren säkerställer att de djur som donerar sperma inte används för naturlig betäckning under samlingsperioden.
 - Det finnas ett avgränsat utrymme för bearbetning av sperma på anläggningen som är lätt att rengöra och desinficera.

iv. För *hästar* gäller att:

- Hingstar som donerar sperma har inte betäckt naturligt inom 30 dagar innan samlingsperioden börjar.
- Hingstar betäcker inte naturligt under samlingsperioden.
- Provtagning sker tidigast 14 dagar efter naturlig betäckning.
- Hingstar som donerar sperma uppvisar inte några symptom eller kliniska tecken på sjukdom på dagen för samlingen.
- Hingstar som donerar sperma provtas med negativt provresultat under samlingsperioden (och innan någon sperma används för seminering) för följande sjukdomar:
 - EIA.
 - CEM.
 - EVA.
- Om sperman ska frysas sker provtagning för sjukdomen CEM vid två tillfällen med minst sju dagar mellan provtagningarna.

- Vid positivt serologiskt prov för sjukdomen EVA hos hingsten testas sperman för sjukdomen.
- v. För *hund, katt* och *övriga djurslag* gäller att:
 - Sperma avsedd för seminverksamhet inom Sverige samlas från djur som vid samlingstillfället inte uppvisar några symtom eller kliniska tecken på smittsam sjukdom.

Vägledning:

Det finns olika villkor för samling samt krav på provtagning beroende på vilket djurslag som man avser att samla sperma från. För att få samla och bearbeta sperma från nötkreatur och gris avsedd för seminering inom Sverige krävs att anläggningen är godkänd i enlighet med artikel 94 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/429. Detta innebär att de flesta villkor för samling och provtagning av nötkreatur och gris kontrolleras vid Jordbruksverkets kontroller av anläggningen. Om anläggningen samlar sperma som är avsedd för avel inom ett avelsprogram för hotade husdjursraser, ska villkor för samling samt krav på provtagning dock kontrolleras vid länsstyrelsens kontroller.

När provtagning krävs enligt nedan, ska de metoder för provtagning och analys som framgår av bilaga II till kommissionens delegerade förordning (EU) 2020/686 tillämpas.

Nötkreatur

Generellt gäller att avelsmaterialet ska ha samlats från djur som på dagen för samlingen inte uppvisade några symtom eller kliniska tecken på överförbara djursjukdomar.

Donatordjuren ska ha fötts och sedan födseln vistats i unionen eller har förts in till unionen i enlighet med kraven för införsel till unionen.

Sperma från nötkreatur som är avsedd för avel inom ett avelsprogram för hotade husdjursraser

Sperma från nötkreatur som är avsedd för avel inom ett avelsprogram för hotade husdjursraser inom Sverige får samlas och bearbetas på en icke godkänd anläggning under förutsättning att samlingen sker enligt följande villkor:

1. Anordnaren ska säkerställa att de djur som donerar sperma hålls på ett sådant sätt att de under minst 30 dagar före samlingsperioden och under samlingsperioden inte används för naturlig betäckning eller kommer i direkt eller indirekt kontakt med djur som har en lägre hälsostatus.
- B. Stationsveterinären ansvarar för att de djur som donerar sperma inte uppvisar några symtom eller kliniska tecken på sjukdom på dagen för samlingen.
- C. Stationsveterinären ska under samlingsperioden säkerställa att de djur som donerar sperma provtas med negativt provresultat för följande sjukdomar:
 - a. BVD.

- b. Tuberkulos.
 - c. Brucellos.
 - d. EBL.
 - e. IBR/IPV.
 - f. *Campylobacter fetus* ssp. *Venerealis*.
 - g. *Trichomonas foetus*.
- D. Provtagningen enligt punkt 3 ska ske tidigast 30 dagar efter att tidsperioden enligt punkt 1 har påbörjats.

Gris

Sperma från grisar som är avsedd för avel inom ett avelsprogram för hotade husdjursraser inom Sverige får samlas och bearbetas på en icke godkänd anläggning under förutsättning att samlingen sker enligt följande villkor:

1. Anordnaren ska säkerställa att de djur som donerar sperma hålls på ett sådant sätt att de under minst 30 dagar före samlingsperioden och under samlingsperioden inte används för naturlig betäckning eller kommer i direkt eller indirekt kontakt med djur som har en lägre hälsostatus.
- B. Stationsveterinären ansvarar för att de djur som donerar sperma inte uppvisar några symtom eller kliniska tecken på sjukdom den dag sperma samlas.
- C. Stationsveterinären ska under samlingsperioden säkerställa att de djur som donerar sperma provtas med negativt provresultat för följande sjukdomar:
 - a. Brucellos.
 - b. Aujeszky's sjukdom.
 - c. PRRS.
- D. Provtagningen enligt punkt 3 ska ske tidigast 30 dagar efter att tidsperioden enligt punkt 1 har påbörjats.

Internseminverksamhet

Sperma från gris får samlas för användning inom internseminverksamhet på en icke godkänd anläggning under förutsättning att seminverksamheten uppfyller följande villkor:

1. Anordnaren ska vidta åtgärder för att förebygga smittspridning vid samling och bearbetning av sperma samt vid seminering.
- B. Anordnaren ska vidta åtgärder för att inte introducera sjukdomar hos de djur som donerar sperma.
- C. Anordnaren ska säkerställa att de djur som donerar sperma inte används för naturlig betäckning under samlingsperioden.
- D. Det ska på anläggningen finnas ett avgränsat utrymme för bearbetning av sperma. Utrymmet ska vara lätt att rengöra och desinficera.

Får och get

Sperma från får och get avsedd för seminering inom Sverige ska samlas enligt följande villkor:

1. Anordnaren ska säkerställa att de djur som donerar sperma hålls på ett sådant sätt att de under minst 30 dagar före samlingsperioden och under samlingsperioden inte kommer i direkt eller indirekt kontakt med djur som har en lägre hälsostatus eller används för naturlig betäckning.
- B. Anordnaren ska säkerställa att de baggar som donerar sperma kommer från anläggningar som ingår i ett kontrollprogram för sjukdomen maedi-visna och är fria från maedi-visna.
- C. Stationsveterinären ansvarar för att de djur som donerar sperma inte uppvisar några symtom eller kliniska tecken på sjukdom den dag sperma samlas.
- D. Stationsveterinären ska under samlingsperioden säkerställa att de baggar eller bockar som donerar sperma provtas med negativt resultat för brucellos och border disease. Analysen av proverna för sjukdomen border disease ska ske genom odling av virus.
- E. Stationsveterinären ska under samlingsperioden säkerställa att de bockar som donerar sperma provtas med negativt resultat för sjukdomen CAE.
- F. Provtagningen enligt punkt 4 och 5 ska ske tidigast 30 dagar efter att tidsperioden enligt punkt 1 har påbörjats.

Internseminverksamhet

Som undantag från kraven ovan får sperma samlas för användning inom internseminverksamhet under förutsättning att seminverksamheten uppfyller följande villkor:

1. Anordnaren ska vidta åtgärder för att förebygga smittspridning vid samling och bearbetning av sperma samt vid seminering.
- B. Anordnaren ska vidta åtgärder för att inte introducera sjukdomar hos de djur som donerar sperma.
- C. Anordnaren ska säkerställa att de djur som donerar sperma inte används för naturlig betäckning under samlingsperioden.
- D. Det ska på anläggningen finnas ett avgränsat utrymme för bearbetning av sperma. Utrymmet ska vara lätt att rengöra och desinficera.

Häst

Sperma från hingst avsedd för avel inom Sverige ska samlas enligt följande villkor:

1. Stationsveterinären ansvarar för att de hingstar som donerar sperma inte har betäckt naturligt inom 30 dagar innan samlingsperioden börjar samt att de inte heller betäcker naturligt under samlingsperioden. Provtagning enligt punkt 3 får ske tidigast 14 dagar efter naturlig betäckning.

- B. Stationsveterinären ansvarar för att de hingstar som donerar sperma inte uppvisar några symtom eller kliniska tecken på sjukdom på dagen för samlingen.
- C. Stationsveterinären ska under samlingsperioden samt innan någon sperma används för seminering säkerställa att de hingstar som donerar sperma provtas med negativt provresultat för följande sjukdomar:
 - a. EIA.
 - b. CEM.
 - c. EVA.
- D. Om sperman ska frysas, ska provtagning för sjukdomen CEM enligt punkt 3 ske vid två tillfällen med minst sju dagar mellan provtagningarna.
- E. Vid positivt serologiskt prov för sjukdomen EVA hos hingsten i samband med provtagningen enligt punkt 3, ska sperman testas med negativt provresultat för sjukdomen.
- F. Hingstar som sedan tidigare har bekräftats vara serologiskt positiva för sjukdomen EVA, behöver inte provtas serologiskt årligen under förutsättning att hästens sperma testas med negativt resultat för sjukdomen.

Hund, katt och övriga djurarter

Stationsveterinären ska säkerställa att sperma avsedd för seminverksamhet inom Sverige från hund, katt och andra djurslag än de som har nämnts tidigare, samlas från djur som vid samlingstillfället inte uppvisar några symtom eller kliniska tecken på smittsam sjukdom.

Villkor för embryodonatorer och avelsmaterial som används inom embryoverksamhet

Dessa kontrollpunkter är enbart aktuella för embryoverksamheter som har delmomentet *uttag och bearbetning av ägg eller embryon* i sitt tillstånd. Om verksamheten inte har delmomentet uttag och bearbetning av ägg eller embryon i sitt tillstånd eller endast bedriver seminverksamhet ska ”ej aktuellt” anges i checklistan.

13.1.10 SoE10. Embryodonatorn hålls på en anläggning som inte är föremål för djurhälsorestriktioner

Kontrollera:

- A. Att samling av ägg och embryon endast utförs från donatorer som hålls på en anläggning som inte är föremål för restriktioner vad gäller förflyttning av djurhälsoskäl.

Vägledning:

När ett land drabbas av ett utbrott av en smittsam djursjukdom som behöver bekämpas upprättas oftast en restriktionszon kring området där smittan upptäckts,

där bland annat handel och förflyttningar av djur och produkter påverkas. Samling av ägg och embryon får endast utföras på donatorer som hålls på en anläggning som inte är föremål för restriktioner vad gäller förflyttning av djurhälsoskäl. Denna typ av restriktioner beslutas av Jordbruksverket, och information om aktuella djurhälsorestriktioner finns här: <https://jordbruksverket.se/djur/djurskydd-smittskydd-djurhalsa-och-folkhalsa/restriktioner-vid-handel-och-forflyttningar>

Om en donator har förflyttats i samband med samlingen, ska anordnaren säkerställa att djuret senast härrör från en anläggning som vid förflyttningen inte var föremål för restriktioner vad gäller förflyttning av djurhälsoskäl. Detta gäller även när ovarier och annan vävnad samlas efter slakt på ett slakteri. Vid kontroll ska man därför fråga vilka rutiner anordnaren har och hur de säkerställer att inga djur kommer från anläggningar belagda med restriktioner.

13.1.11 SoE11. Embryon som är avsedda för embryoverksamhet i Sverige kommer från embryodonatorer som har befruktats genom seminering, alternativt ägget har befruktats *in vitro*

Kontrollera:

- A. Att embryon som är avsedda för embryoverksamhet inom Sverige uppfyller något av följande:
- i. Kommer från donatorer som har befruktats genom seminering.
 - ii. Ägget har befruktats *in vitro*.

Vägledning:

Detta kan kontrolleras genom de journaler som ska föras för seminverksamhet eller produktion av embryon *in vitro* där man kan se vilket avelsmaterial som använts.

13.1.12 SoE12. Embryodonatorn är född i Europeiska unionen eller har förts in i Europeiska unionen enligt gällande regelverk

Kontrollera:

- A. Att djuren antingen:
- i. Är födda i Europeiska unionen.
 - ii. Har förts in i Europeiska unionen enligt vid tidpunkten för införseln gällande regelverk.

Vägledning:

Födelseland

Detta kan kontrolleras genom att man kontrollerar djurets identitet. Nötkreatur, gris, får och get har specifika landsbeteckningar på sina identitetsbrickor. Hästar har uppgifter om födelseland i hästpasset. För övriga djur kan uppgiften sökas i pass, olika typer av identitetshandlingar eller annan dokumentation.

Införsel

Om embryodonatorn kommer från andra länder och har förts in i Sverige de senaste tre åren ska anordnaren kunna visa upp hälsointyg (t.ex. TRACES) från införseln.

Om embryodonatorn har förts in i Sverige för mer än tre år sedan finns det inte lika tydliga krav på att dokumentationen från införseln ska ha sparats. Jordbruksverket bedömer att man vid kontroll då får förutsätta att regelverket uppfyllts om det inte finns särskild anledning att misstänka att något är fel.

13.1.13 SoE13. Det har gått minst 30 dagar mellan eventuell naturlig betäckning av embryodonatorn och samling

Kontrollera:

A. Att djuren inte har betäckts naturligt de senaste 30 dagarna före samlingen.

Vägledning:

Detta kan kontrolleras genom att fråga den ansvariga veterinären om hur de säkerställer att embryodonatorn inte har betäckts naturligt de senaste 30 dagarna före samlingen.

13.1.14 SoE14. Embryodonatorn har vistats på samma anläggning i minst 30 dagar före första samlingen

Kontrollera:

A. Att djuren kommer från en anläggning där de har vistats under minst 30 dagar före dagen för den första samlingen av ägg eller embryon.

Vägledning:

Av 5 kap. 2 och 4 §§ Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2024:17) om seminverksamhet och embryoverksamhet med däggdjur framgår att om en donator har förflyttats i samband med samlingen ska anordnaren säkerställa att djuret senast härrör från en anläggning som inte är föremål för restriktioner vad gäller förflyttning av djurhälsoskäl. Detta gäller även när ovarier och annan vävnad samlas efter slakt på ett slakteri. Detta innebär att det finns två sätt att uppfylla kontrollpunkten SoE14. Antingen hålls embryodonatorn på samma anläggning i minst 30 dagar före första samlingen eller så hålls donatorn på en anläggning i minst 30 dagar och förflyttas sedan direkt till den anläggning där samlingen sker.

Detta kan kontrolleras genom att fråga den ansvariga veterinären om information om hur länge djuren har hållits på anläggningen alternativt var de har hållits innan den första samlingen. Detta ska också framgå av journaler för förflyttningar av djuren.

13.1.15 SoE15. Embryodonatorn har inte haft kontakt med djur från en anläggning där en sjukdom i kategori D har rapporterats på minst 30 dagar

Kontrollera:

- A. Att ingen sjukdom i kategori D i enlighet med artikel 9.1 d i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/429 för aktuellt djurslag har rapporterats på den anläggning där djuret har hållits de senaste 30 dagarna.
- B. Att djuren under minst 30 dagar före första samlingen av ägg eller embryon inte har haft kontakt med andra djur från anläggningar där någon sjukdom i kategori D i enlighet med artikel 9.1 d i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/429 för aktuell djurart har rapporterats.

Vägledning:

EU har en gemensam förteckning över allvarliga smittsamma djursjukdomar som utgör en risk för djurs och människors hälsa. I EU:s djurhälsoförordning finns bestämmelser om övervakning, bekämpning och handel för de förtecknade sjukdomarna. Det är en övergripande förordning och till den hör ett antal förordningar som reglerar specifika delar. För att särskilja hanteringen delas sjukdomarna in i kategorierna A, B, C, D och E¹⁴.

D-sjukdomarna omfattas av regler för handel inom EU. Alla A-, B- och C-sjukdomar är också D-sjukdomar. Det finns även sjukdomar som är listade i kategori D, men inte i kategori A, B eller C. De omfattas alltså av handelsregler, men det finns inte något EU-krav på bekämpning och inte heller möjlighet till officiell fristatus. Exempel på sådana sjukdomar är mjältbrand och PRRS, som är sjukdomar som vi bekämpar med stöd av vår egen nationella lagstiftning.

Aktuella djurhälsorestriktioner för handel och förflyttningar av djur och djurprodukter publiceras här: <https://jordbruksverket.se/djur/djurskydd-smittskydd-djurhalsa-och-folkhalsa/restriktioner-vid-handel-och-forflyttningar>

Djuren ska under minst 30 dagar före första samlingen av ägg eller embryon inte haft kontakt med andra djur från anläggningar där någon sjukdom i kategori D för aktuellt djurslag har rapporterats. Detta kan kontrolleras via journaler om djurens förflyttningar. Det är i grunden inte tillåtet att flytta djur från en anläggning där det finns d-sjukdomar om förflyttningen äventyrar hälsostatusen på destinationen.

Som kontakt räknas att djuren har vistats på samma anläggning, tillfälligt eller permanent. Indirekt kontakt via personer eller utrustning räknas inte.

¹⁴ Du kan läsa mer om de olika kategorierna av sjukdomar här: <https://jordbruksverket.se/djur/djurskydd-smittskydd-djurhalsa-och-folkhalsa/smittskydd-och-djurhalsa-i-sverige>

13.1.16 SoE16. Ansvarig veterinär kontrollerar att embryodonatorn inte visar symptom eller kliniska tecken på sjukdom på dagen för samling av ägg eller embryon

Kontrollera:

- A. Att ansvarig veterinär kontrollerar embryodonatorn så att den inte visar symptom eller kliniska tecken på sjukdom på dagen för samling av ägg eller embryon.

Vägledning:

Den ansvariga veterinären ska kontrollera att donatorn inte visar symptom eller kliniska tecken på sjukdom på dagen för samling av ägg eller embryon.

Detta kan kontrolleras genom att fråga veterinären hur och när kontroller av donatordjur görs eller genom att kolla i journaler för att bekräfta att denna bedömning genomförs.

Samling och bearbetning, lagring och distribution av avelsmaterial

Dessa kontrollpunkter är enbart aktuella för verksamheter som har något av delmomenten *samling och bearbetning av sperma, lagring av sperma, distribution av sperma, uttag och bearbetning av ägg eller embryon, lagring av ägg eller embryon, distribution av ägg eller embryon* eller *produktion av embryon in vitro* i sitt tillstånd. Om verksamheten enbart har delmomentet *seminering av hondjur* eller *inläggning av embryon i recipienter* i sitt tillstånd ska ”ej aktuellt” anges i checklistan.

13.1.17 SoE17. Instrument, redskap och produkter som används är av sådan beskaffenhet och hanteras så att risken för spridning av smitta minimeras

Kontrollera:

- A. Att instrument, redskap och produkter som används:
- i. Är av sådant slag att risken för spridning av smitta minimeras.
 - ii. Hanteras så att risken för spridning av smitta minimeras.

Vägledning:

Instrument, redskap och produkter som används ska hanteras så att risken för spridning av smitta minimeras¹⁵. Instrument och redskap som inte är av engångstyp

¹⁵ Praktiska exempel på hur instrument, redskap och produkter hanteras så att spridning av smitta minimeras finns t.ex. i kontrollvägledningen om hygienregler för verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård. Kraven måste dock sättas i relation till vilken typ av semin- eller

och som under samling eller bearbetning kommer i kontakt med det djur från vilket avelsmaterialet samlas eller med avelsmaterialet, ska rengöras noggrant samt desinficeras eller steriliseras före användning. Det är viktigt att verksamheten generellt har god hygien och rutiner för detta upprätthålls.

Detta kan kontrolleras genom att fråga anordnaren hur rutinerna ser ut kring samling och bearbetning av avelsmaterial och vilka instrument, redskap och produkter som används.

13.1.18 SoE18. Kraven avseende blandning av sperma från olika handjur i samma dos är uppfyllda.

Kontrollera:

- A. Att sperma från olika handjur endast blandas i samma dos om det gäller sperma från hund, eller grissperma avsedd för produktion av slaktgrisar.
- B. Att spermadoser som innehåller sperma från flera hanhundar endast används för seminering på den anläggning där dosen har blandats.

Vägledning:

Sperma från olika handjur får inte blandas i samma dos. Förbudet gäller dock inte grissperma som är avsedd för produktion av slaktgrisar eller blandning av sperma från flera hanhundar inför seminering. Doser med sperma från flera hanhundar i samma dos får dock inte flyttas till andra anläggningar.

Detta kan kontrolleras genom att fråga anordnaren hur rutinerna ser ut kring spermasamling och eventuell blandning av sperma från olika handjur i samma dos.

Om kontrollen gäller embryoverksamhet ska ”ej aktuellt” anges i checklistan.

13.1.19 SoE19. Strån och andra förpackningar för avelsmaterial märks på korrekt sätt

Kontrollera:

- A. Att strån och andra förpackningar för avelsmaterial märks med:
 - i. Datum för samling eller produktion av avelsmaterialet.
 - ii. Donatordjurets eller donatordjurens art och identifieringsuppgifter.
 - iii. Anläggningens godkännandenummer eller registreringsnummer där avelsmaterialet ursprungligen har samlats eller producerats, bearbetats och lagrats.

Vägledning:

För nötkreatur, gris, får, get och häst ska datum i märkningen anges i formatet dd/mm/åå (dag/månad/år). För övriga är formatet valfritt så länge det är tydligt vad som avses.

Märkningen får innehålla fler uppgifter än de uppgifter som tas upp i lagstiftningen.

13.1.20 SoE20. Förvaringskärl/transportkärl som inte är av engångstyp desinficeras eller steriliseras noggrant inför ny påfyllning**Kontrollera:**

- A. Att förvaringskärl och transportkärl som inte är av engångstyp är noggrant desinficerade eller steriliserade inför varje påfyllning.

Vägledning:

Förvaringskärl och transportkärl som inte är av engångstyp ska vara noggrant desinficerade eller steriliserade inför varje ny påfyllning. Vid distribution och inför transport ska desinficering eller sterilisering ske både inuti och utanpå kärlet.

Vid påfyllning av ett befintligt kärl som innehåller avelsmaterial krävs ingen särskild desinficering eller sterilisering. Kärlet får dock ändå inte vara synligt kontaminerat för att kontrollobjektet ska kunna uppfylla kraven om upprätthållande av god hygien (SoE6).

Detta kan kontrolleras genom att fråga anordnaren hur rutinerna ser ut kring förvaringskärl/transportkärl och hur de desinficeras eller steriliseras.

Ange ”ej aktuellt” i checklistan om verksamheten endast använder kärl av engångstyp.

13.1.21 SoE21. Kylmedel har inte tidigare använts för andra produkter av animaliskt ursprung**Kontrollera:**

- A. Att de kylmedel som används vid:
- i. Lagring av avelsmaterial inte tidigare har använts för andra produkter av animaliskt ursprung.
 - ii. Transport av avelsmaterial inte tidigare har använts för andra produkter av animaliskt ursprung.

Vägledning:

De kylmedel, till exempel flytande kväve, som används vid lagring samt transport av avelsmaterial får inte tidigare ha använts för att kyla andra produkter av

animaliskt ursprung. Kylmedel får alltså inte återanvändas om det tidigare använts till exempelvis andra semindoser.

Detta kan kontrolleras genom att fråga anordnaren hur rutinerna ser ut kring eventuell återanvändning av kylmedel.

Seminering och inläggning av embryon

Dessa kontrollpunkter är enbart aktuella för verksamheter som har delmomentet *seminering av hondjur* eller *inläggning av embryon i recipienter* i sitt tillstånd. Om verksamheten inte har dessa delmoment i sitt tillstånd ska ”ej aktuellt” anges i checklistan.

13.1.22 SoE22. Sperma som används i verksamheten har samlats enligt gällande regelverk

Kontrollera:

- A. Att sperma som används i verksamheten har samlats enligt vid tidpunkten för samlingen gällande regelverk för nationell seminverksamhet.
- B. Att sperma från en annan medlemsstat avsedd för seminering inom Sverige kommer från en godkänd anläggning.

Vägledning:

Hur denna kontroll enklast genomförs beror på om sperman är samlad i Sverige eller annat land. Ursprungsland på doserna ska framgå av märkningen på stråna eller annan dokumentation.

Sperma samlad i Sverige

Om sperman som används i verksamheten har samlats i Sverige *efter år 2021* räcker det kontrollera att den kommer från en anläggning som vid tillfället för samlingen hade tillstånd för seminverksamhet inom Sverige. Då kan man förutsätta att den är samlad enligt gällande regelverk. Om man vid kontroll är osäker på om anläggningen hade tillstånd för seminverksamhet inom Sverige, kan man kontakta Jordbruksverket på epost djurvalfard@jordbruksverket.se

Om sperman som används i verksamheten har samlats i Sverige *före år 2021* bedömer Jordbruksverket att man vid kontroll kan förutsätta att den samlats enligt vid tidpunkten för samlingen gällande regelverk för nationell seminverksamhet, om det är tydligt dokumenterat varifrån sperman kommer (för nötkreatur gäller detta dock enbart om sperman samlats på en godkänd tjurstation). Detta eftersom det tidigare inte fanns några tydliga krav på att dokumentation från samlingstillfället skulle sparas mer än 3 år. Det kan dock vara motiverat att kontrollera att den avsändande anläggningen har eller har haft tillstånd för seminverksamhet det aktuella året.

För nötsperma som inte har samlats på en godkänd tjurstation och som bara får användas för begränsad distribution inom Sverige gäller följande för att den ska få användas i verksamheten:

1. Sperman får användas utan ytterligare begränsningar inom ett avelsprogram med hotade husdjursraser
- B. Sperman får användas av den som ägde eller äger tjuren inom dennes besättning eller besättningar
- C. Sperman får säljas till enstaka andra besättningar och användas där

Sperma samlad i andra länder

Om sperma som används i verksamheten kommer från andra länder och har förts in i Sverige de senaste tre åren ska anordnaren kunna visa upp hälsointyg (t.ex. TRACES) från införseln. Att sperman har ett sådant intyg innebär i praktiken att den kommer från en godkänd anläggning och har samlats enligt vid tidpunkten gällande regelverk eftersom den officiella veterinären i avsändarlandet annars inte skulle ha kunnat utfärda intyget.

Om sperman har förts in i Sverige för mer än tre år sedan finns det inte lika tydliga krav på att dokumentationen från införseln ska ha sparats. Jordbruksverket bedömer att man vid kontroll av denna typ av sperma får förutsätta att regelverket uppfyllts om det inte finns särskild anledning att misstänka att något är fel.

Om verksamheten endast bedriver embryoverksamhet där man inte använder sperma för in vitro fertilisering ska "ej aktuellt" anges i checklistan.

13.1.23 SoE23. Ägg och embryon som används i verksamheten har samlats enligt gällande regelverk

Kontrollera:

- A. Att ägg och embryon har samlats enligt gällande regelverk för nationell embryoverksamhet vid tidpunkten för samlingen.
- B. Att ägg och embryon från en annan medlemsstat avsedda att användas inom embryoverksamhet, har samlats enligt gällande regler för handel med avelsmaterial inom Europeiska unionen vid tidpunkten för samlingen.

Vägledning:

Hur denna kontroll enklast genomförs beror på om ägg eller embryon är samlade i Sverige eller annat land. Ursprungsland ska framgå av märkningen på förpackning eller annan dokumentation.

Ägg och embryon samlade i Sverige

Om de ägg eller embryon som används i verksamheten har samlats i Sverige *efter år 2021* räcker det att kontrollera att den kommer från en anläggning som vid tillfället för samlingen hade tillstånd för embryoverksamhet inom Sverige. Då kan man förutsätta att den är samlad enligt gällande regelverk. Om man vid kontroll är

osäker på om anläggningen hade tillstånd för embryoverksamhet inom Sverige, kan man kontakta Jordbruksverket på epost djurvalfard@jordbruksverket.se

Om de ägg eller embryo som används i verksamheten har samlats i Sverige *före år 2021* bedömer Jordbruksverket att man vid kontroll kan förutsätta att de samlats enligt vid tidpunkten för samlingen gällande regelverk för nationell embryoverksamhet, om det är tydligt dokumenterat varifrån ägg och embryo kommer. Detta eftersom det tidigare inte fanns några tydliga krav på att dokumentation från samlingstillfället skulle sparas. Det kan dock vara motiverat att kontrollera att den avsändande anläggningen har eller har haft tillstånd för embryoverksamhet det aktuella året.

Ägg och embryo samlade i andra länder

Om de ägg och embryo som används i verksamheten kommer från andra länder och har förts in i Sverige de senaste tre åren ska anordnaren kunna visa upp hälsointyg (t.ex. TRACES) från införseln. Att ägg eller embryo har ett sådant intyg innebär i praktiken att de kommer från en godkänd anläggning och har samlats enligt vid tidpunkten gällande regelverk eftersom den officiella veterinären i avsändarlandet annars inte skulle ha kunnat utfärda intyget.

Om ägg eller embryo har förts in i Sverige för mer än tre år sedan finns det inte lika tydliga krav på att dokumentationen från införseln ska ha sparats. Jordbruksverket bedömer att man vid kontroll av denna typ av ägg eller embryo får förutsätta att regelverket uppfyllts om det inte finns särskild anledning att misstänka att något är fel.

Observera att verksamheter som bedriver embryoverksamhet också kan använda sig av sperma för in vitro fertilisering. I dessa fall behöver man också kontrollera att sperman uppfyller gällande regelverk, se kontrollpunkt **SoE22**.

Om verksamheten endast bedriver seminverksamhet ska ”ej aktuellt” anges i checklistan.

13.1.24 SoE24. Hondjur som semineras/mottagardjur är i god allmänskondition och visar inga tecken på sjukdom

Kontrollera:

- A. Att den ansvariga veterinären, eller en av den ansvariga veterinären utsedd person kontrollerar att hondjur som semineras/mottagardjur är i god allmänskondition och inte visar tecken på sjukdom.

Vägledning:

Den ansvariga veterinären, eller en av den ansvariga veterinären utsedd person, ska säkerställa att mottagardjuret vid tillfället för seminering eller inläggning av embryon, är i god allmänskondition och inte uppvisar några symptom eller kliniska tecken på sjukdom. Det är vanligt att en husdjurstekniker seminerar eller lägger in embryon på nötkreatur och det blir då husdjursteknikern som ska göra

bedömningen att kon är frisk och har god allmänkondition, detta görs dock alltid under ansvar av den ansvariga veterinären.

Hur dessa bedömningar görs kan kontrolleras genom att fråga anordnaren vilka rutiner som finns för att bedöma hondjur inför seminering eller inläggning av embryon, och vem som genomför dessa bedömningar. Tydliga rutiner för vad som ska kontrolleras och i vilka situationer seminering eller insättning inte ska göras är särskilt viktiga i de fall bedömningen görs av en person som inte är veterinär, dvs. exempelvis vid seminering som utförs av husdjurstekniker eller vid seminering i egna besättningar.

Stationsveterinären inom seminverksamhet med häst ansvarar för att det upprätthålls ett gott djurskydd och ett gott smittskydd inom seminverksamheten. Stationsveterinären ska inför semineringen bedöma stoets gynekologiska hälsotillstånd i den omfattning som krävs för att antalet semineringar per sto optimeras med avseende på djurskydd och smittskydd. Om stationsveterinären efter en riskbedömning anser att stoet ska semineras två gånger efter en undersökning (exempelvis vid användning av fryst sperma) är det tillåtet.

13.1.25 SoE25. Den som seminerar/lägger in embryon kontrollerar hondjurets identitet inför varje seminering/inläggning

Kontrollera:

- A. Att den som seminerar/lägger in embryon kontrollerar hondjurets identitet inför varje seminering/inläggning.

Vägledning:

Denna punkt kan kontrolleras genom att fråga stationsveterinären/ansvarig veterinär, husdjurstekniker eller anordnaren hur rutinerna ser ut för att kontrollera hondjurets identitet inför seminering/inläggning av embryon.

Den som utför seminering eller inläggning av embryon ska inför varje seminering respektive inläggning kontrollera hondjurets identitet. För djur som är märkta med öronmärken är det rimligt att denna kontroll exempelvis består av att man har som rutin att stämma av numret på öronmärket inför varje seminering/inläggning.

För djur som semineras eller är mottagare av embryo på annan plats än där de normalt vistas (vanligen hästar och hundar) är det tillräckligt att det genomförs en noggrann ID-kontroll (exempelvis chipavläsning eller avstämning mot signalementsbeskrivning) när de kommer till anläggningen där seminering sker. Detta är dock under förutsättning att man sedan har ett säkert internt system för att följa individen. Det är exempelvis vanligt att man märker en gramma med ett specifikt nummer. Vid seminering eller inläggning räcker det då att det i rutinen ingår att läsa av numret på grimman inför varje seminering/inläggning.

13.1.26 SoE26. Den som seminerar/lägger in embryon vidtar åtgärder för att minimera risken för skada, smittspridning eller annan sjukdom hos mottagardjuret

Kontrollera:

- A. Att den som utför seminering eller inläggning av embryon vidtar åtgärder för att minimera risken för skada, smittspridning eller annan sjukdom hos mottagardjuret.

Vägledning:

Den som utför seminering eller inläggning av embryon ska vidta åtgärder för att minimera risken för att skada mottagardjuret. Personen som utför seminering eller inläggning av embryon ska även vidta åtgärder för att minimera risken för smittspridning till eller annan sjukdom hos mottagardjuret.

Detta kan kontrolleras genom att fråga stationsveterinären/ansvarig veterinär eller anordnaren hur rutinerna ser ut för att minimera risken för att mottagardjur skadas och hur åtgärder vidtas för att undvika smittspridning eller annan sjukdom.

Tydliga rutiner och instruktioner avseende åtgärder för att minska risken för skador eller smittspridning är särskilt viktiga i de fall seminering eller inläggning av embryo görs av en person som inte är veterinär, dvs. exempelvis vid seminering/inläggning som utförs av husdjurstekniker eller vid seminering i egna besättningar.

Spädningsvätskor med antibiotika räknas inte som läkemedel utan som medicintekniska hjälpmedel. Därför omfattas inte semin som innehåller sådan spädningsvätska av kravet på att veterinärer ska lämna uppgifter om läkemedelsbehandlingar.

14 Ytterligare information

14.1 Nyhetsbrev

Ej aktuellt.

14.2 Frågor och svar

Ej aktuellt.

14.3 Samverkan inom kontrollområdet.

Länsstyrelserna förutsätts samarbeta och samordna sig avseende kontroller av kontrollobjekt vars verksamhet bedrivs i flera län.

När det gäller kontroll av semin- och embryoverksamheter som också är godkända anläggningar/embryosamlingsgrupper ("EU-stationer") är det lämpligt att samordna kontrollen med Jordbruksverkets kontroll av dessa. Kontakta

Djurkontrollenheten (djurkontroll@jordbruksverket.se) för att planera sådan samverkan.

14.4 Diskussionsforum för de som utför den operativa kontrollen

Ej aktuellt.

14.5 Faktabas

Ej aktuellt.